

Redegørelse afgivet af ministeren for byer og landdistrikter (Morten Dahlin) den 24. oktober 2025

Redegørelse

om

Regional- og landdistriktspolitisk redegørelse 2025

(Skriftlig redegørelse)

1. Indledning

I Danmark skal det være attraktivt at bo, leve og arbejde i hele landet. Vores byer og landdistrikter er tæt forbundne, og det er derfor en selvstændig værdi for regeringen at sikre, at et lille land som Danmark også fremover er i geografisk balance.

Samtidig er det også vigtigt at understrege, at de forskellige landsdele ikke skal være ens, og at de stedbundne kvaliteter bevares og får plads til at udvikle sig. By og land rummer forskellige muligheder, og derfor skal vi have fokus på de særlige styrker og udviklingspotentialer, by og land hver især tilbyder.

Regeringen ønsker ikke, at vækst og udvikling alene er koncentreret omkring de største byområder. Et Danmark i geografisk balance betyder også muligheder for etablering og fastholdelse af arbejdspladser på tværs af land og by. For at sikre levedygtige landdistrikter, skal der eksempelvis fokus på de eksisterende erhverv med potentiale for yderligere udvikling, herunder primærproduktionen, industrien og turismeerhvervet.

Landdistrikterne er ofte kendetegnet ved stærke fællesskaber på tværs af forening- og erhvervslivet, som finder løsninger på lokale udfordringer og skaber muligheder. Virkelysten i landdistrikterne er afgørende for, at der fortsat er liv og udvikling på landet. Derfor arbejder regeringen også for at styrke civilsamfundet og erhvervslivets muligheder for at skabe lokal udvikling.

I år og fremover udkommer den Regional- og Landdistriktspolitiske redegørelse i et nyt format:

- For at gøre redegørelsen mere brugbar er den kortere
- Kapitlet "nøgletal" giver et hurtigt overblik over de vigtigste tendenser i landdistrikterne på en række parametre

- Hver år vil redegørelsen stille skarpt på ét temaområde, som har stor betydning for landdistrikterne. Temaerne vil variere fra år til år
- Regeringens initiativer på landdistriktsområdet præsenteres i en tabel.

I år fokuserer redegørelsens temakapitel på vækst, beskæftigelse og turisme i landdistrikterne. Vækst og beskæftigelse i landdistrikterne påvirkes i disse år blandt andet af temaer som den grønne trepart, etablering af vedvarende energi, mulighederne for iværksætteri og udbuddet af arbejdskraft. Samtidig betyder øget digitalisering og mulighederne for fjernarbejde, at det for nogle typer jobs er mindre vigtigt, hvor man er bosat og hvor ens arbejdsplads er placeret.

Turisme har desuden afgørende betydning for vækst og beskæftigelse i flere landdistrikter og kan understøtte livet på landet med udgangspunkt i netop dét, der gør landdistrikterne særlige. Det er blandt andet nærhed til natur, lokale oplevelser og fællesskaber samt et andet tempo end byerne byder på.

Regeringen har løbende taget en række initiativer for at skabe rammerne for udviklingen i landdistrikterne. Men i det daglige, er det de lokale ildsjæle, virksomheder og foreninger, der skaber løsninger og sikrer liv i lokalsamfundene. Regeringen ser frem til, i samarbejde med både nationale og lokale aktører, fortsat at arbejde for udvikling i vores landdistrikter og for at sikre et Danmark i geografisk balance.

Redegørelsens definitioner af landdistrikter

Der findes ikke én entydig definition af et landdistrikt. I redegørelsen anvendes to forskellige definitioner. Den ene definition (kommunetypologi) bygger på en gruppering af de 98 kommuner efter tre kommunetyper. Den anden definition (sognetypologi) bygger på en gruppering af de ca.

2102 sogne i fire typer. I begge typologier er afstanden til et større byområde (mere end 45.000 indbyggere) et centralt kriterium.

Redegørelsen inddeler de 98 kommuner i tre hovedtyper alt efter nærheden til en by med 45.000 indbyggere eller mere.

- "Større bykommuner" består af kommuner med én eller flere byer med 45.000 indbyggere eller mere. Der er 32 større bykommuner.
- "Kommuner tæt på en større by" består af kommuner, som ikke har byer med 45.000 indbyggere eller mere, men hvor medianborgeren har mindre end en halv times

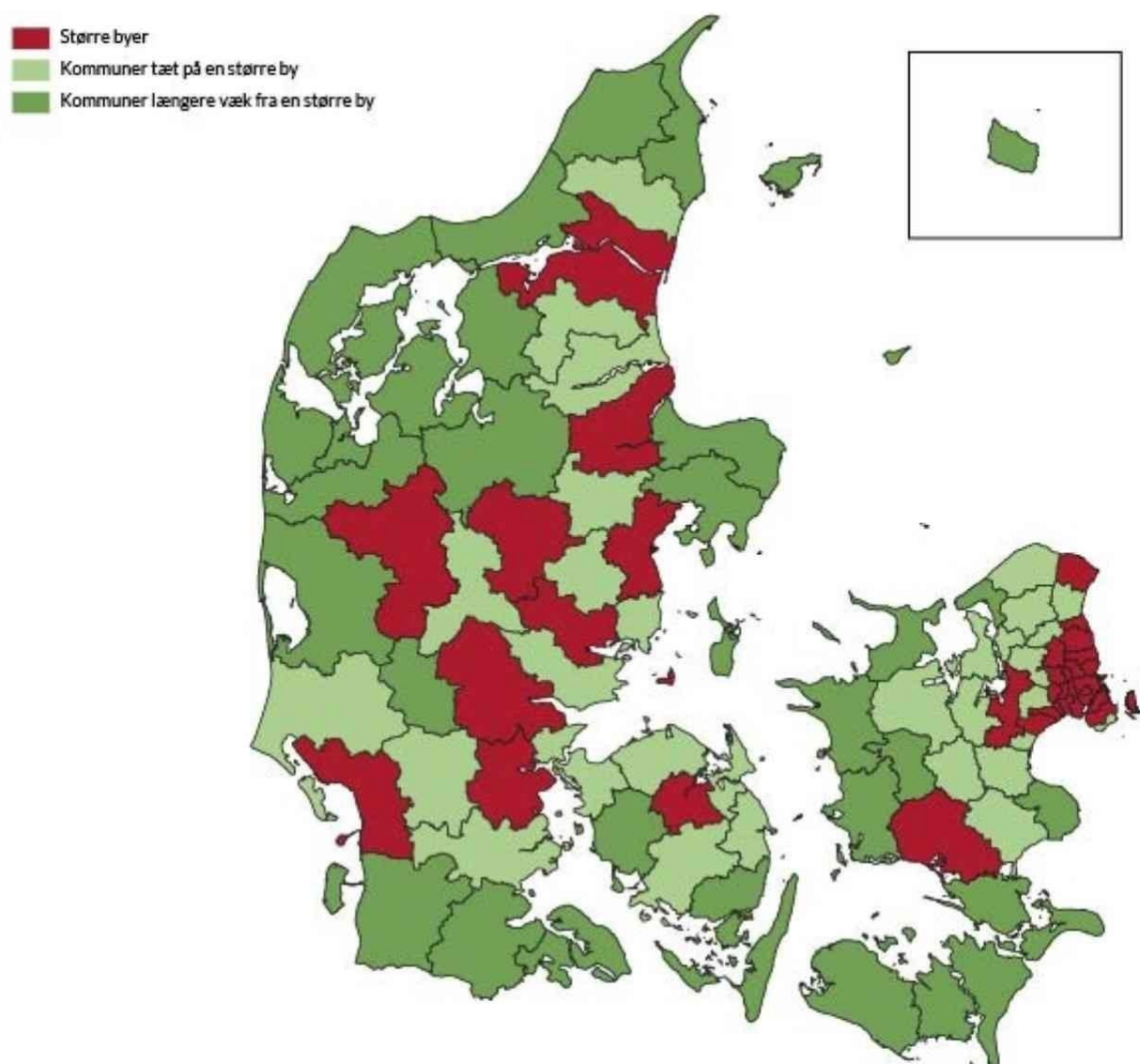
kørsel i bil til en by med 45.000 indbyggere eller mere. Der er 32 kommuner tæt på en større by.

- "Kommuner længere væk fra en større by" består af kommuner, hvor kommunens største by har færre end 45.000 indbyggere, og hvor medianborgeren har mere end en halv times kørsel i bil til en by med 45.000 indbyggere eller mere. Der er 34 kommuner længere væk fra en større by.

Redegørelsen inddeler desuden Danmarks 2102 sogne i fire forskellige typer:

	Sognet ligger <u>mindre</u> end en halv times kørsel fra et større byområde (45.000 indb. eller mere)	Sognet ligger <u>mere</u> end en halv times kørsel fra et større byområde (45.000 indb. eller mere)
<u>Mere</u> end halvdelen af indbyggerne i sognet bor i byer med over 3.000 indbyggere	Byområder i eller tæt på de større byer	Byområder længere væk fra de større byer
<u>Mindre</u> end halvdelen af indbyggerne i sognet bor i byer med over 3.000 indbyggere	Landdistrikter tæt på de større byer	Landdistrikter længere væk fra de større byer

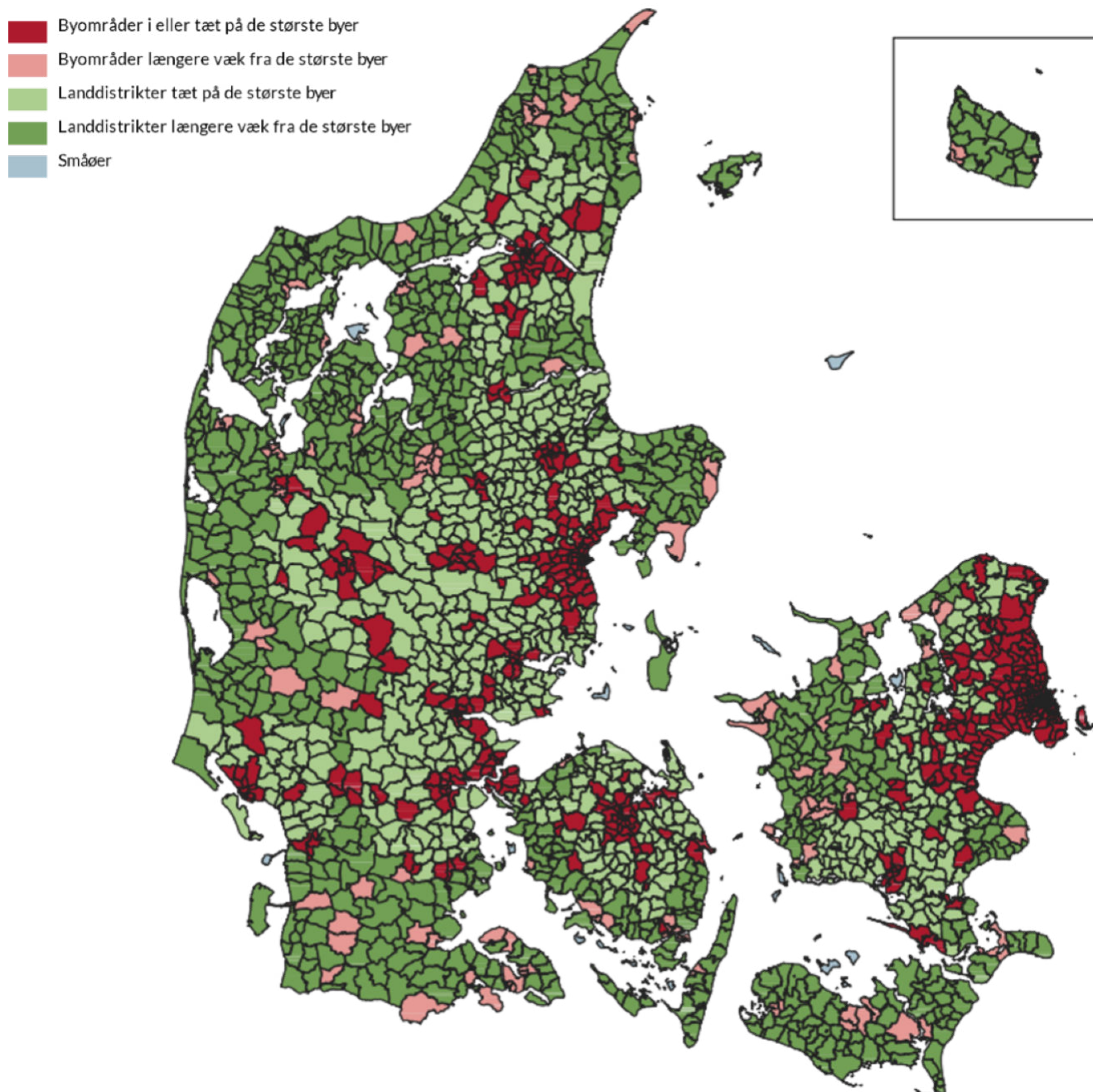
Figur 1 – De tre typer af kommuner

Anm: Kommunetypologien er senest opdateret i 2025.

Kilde: Danmarks Statistik (BY1, SOGN1) og Plan- og Landdistriktsstyrelsen

Figur 2 – De fire typer af sogne og de 27 småøer

Anm. : Sognetypologien er opdateret i 2025.

Kilde: Danmarks Statistik (BY1, SOGN1) og Plan- og Landdistriktsstyrelsen

Nøgletal

I dette kapitel præsenteres en række nøgletal, som illustrerer de væsentligste udviklingstendenser for landdistrikterne. Dette indebærer først og fremmest den demografiske udvikling i landdistrikterne, som har stor betydning for mulighederne for liv og beskæftigelse på landet. F.eks. har befolkningen i landdistrikterne ofte en højere gennemsnitsalder end i byerne. Befolkningssammensætningen i landdistrikterne består således ofte af flere ældre end i byerne, hvilket kan give udfordringer ift. arbejdskraft. Ligeledes spiller til- og fraflytningsmønstre for børnefamilier og unge en afgørende rolle for opretholdelsen af skole- og uddannelsesudbud i

landdistrikterne – og omvendt. Dernæst er boligmarkedet en vigtig indikator for både bosætning og vilkårene for eksisterende og fremtidige boligejere i landdistrikterne.

Indikatorer for arbejdsmarkedet og branchefordeling viser dels, hvordan det går med beskæftigelsen, dels hvilke erhverv der fylder i landdistrikterne og udviklingen her. Tilstedeværelsen af butikker i landdistrikterne og et aktivt foreningsliv er desuden indikatorer på et levende og aktivt lokalsamfund. Udviklingen på disse områder er derfor vigtig at følge, da antallet af butikker generelt er faldet i landdistrikterne, mens foreningslivet omvendt trives. Det er desuden vigtigt at følge sundhedstilstanden i landdistrikterne,

som i nogle områder er præget af lægemangel. Ligeledes belyses andre emner, som har stor betydning for landdistrikterne, herunder mobilitet og etablering af vedvarende energi. Slutteligt følges udviklingen på småøerne indenfor bl.a. befolkningsudvikling og beskæftigelse. Kapitlet afsluttes med en kort oversigt over relevante politiske initiativer.

Befolkningsudvikling i regioner

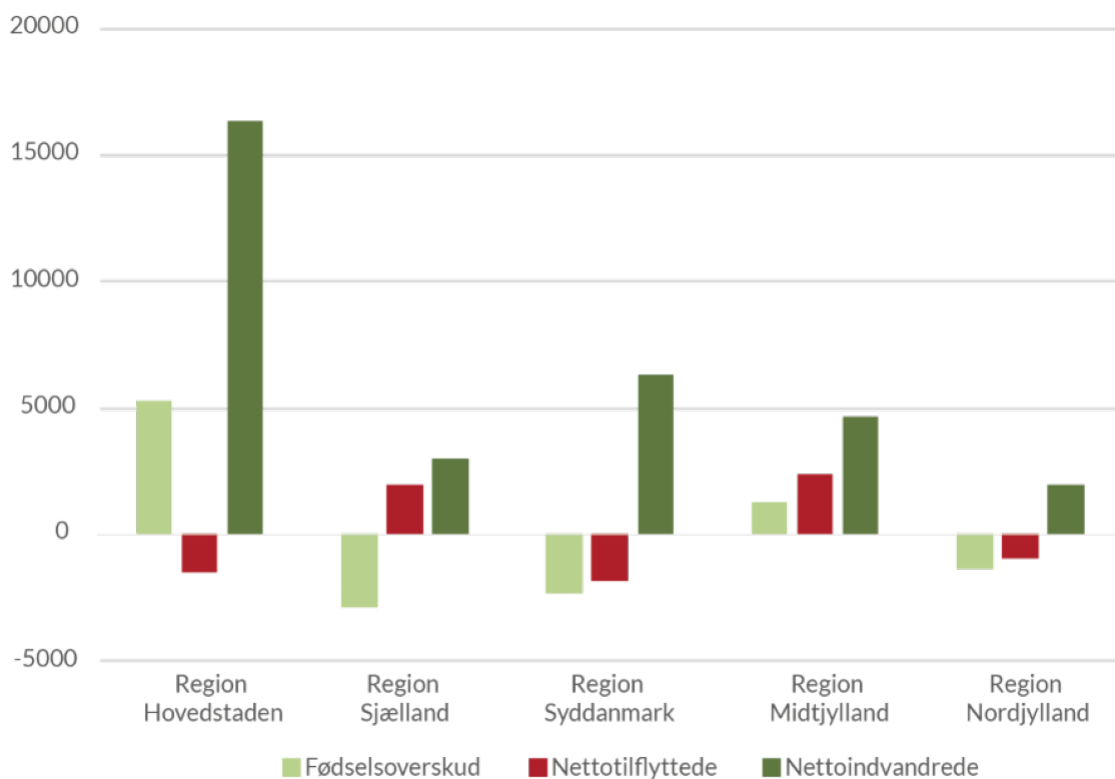
På tværs af de danske regioner ses en positiv nettoindvandring. Dette er særligt tilfældet i Region Hovedstaden.

I Region Syddanmark og Region Nordjylland har nettoindvandring i mindre grad bidraget til befolkningstilvækst. Der-

udover har der, som følge af fødselsunderskud og nettofrflytning, været en negativ befolkningsudvikling på -321 personer i 2024 i Region Nordjylland. Faldet er dog mindre end i år 2023, hvor det var på knap -1500 personer.

Region Hovedstaden og Region Midtjylland havde i 2024 fødselsoverskud. Region Midtjylland er fortsat den eneste region med både positivt fødselsoverskud, nettotilflytning og nettoindvandring. Som den eneste anden region, oplever Region Sjælland også nettotilflytning.

Figur 3 – Befolkningsudvikling i regionerne i 2024

Anm. : Fødselsoverskud dækker over antal fødsler minus antal døde. Nettotilflyttede dækker over personer, der er flyttet til/fra andre regioner, mens nettoindvandrede dækker over personer, der er flyttet til/fra udlandet. Summen af de tre kategorier er ikke nødvendigvis lig med "hele landet", da der også er mindre korrektioner i den samlede befolkningstilvækst pga. opdateringer af CPR.

Kilde: Danmarks Statistik (BEV107).

Befolkningsudvikling på kommuneniveau

På kommuneniveau er det tydeligt, at en opgang i befolkningstallet primært ses i og omkring de større byer. Kommuner med en negativ udvikling i befolkningstallet findes primært langs den jyske vestkyst, i Sønderjylland og på Langeland samt på Lolland og Falster. En undtagelse er Holstebro Kommune, der på trods af at være kategoriseret som "kommune længere væk fra en større by", har oplevet en samlet vækst i befolkningstallet på knap 3 pct. siden 2015.

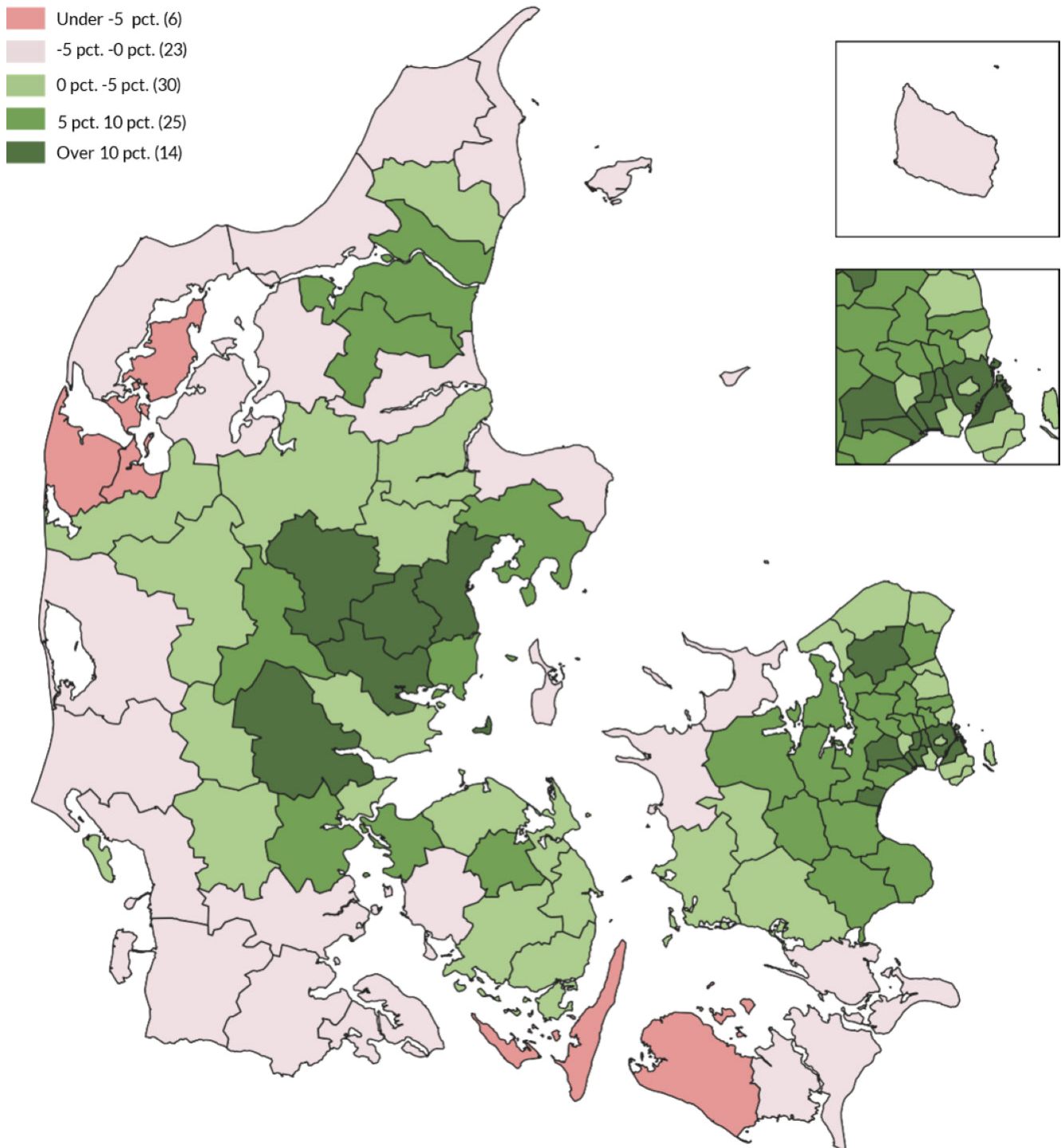
Kommunen med den største negative udvikling i befolkningstallet er Lolland Kommune med et fald på lidt over -9 pct., efterfulgt af Lemvig Kommune med lige knap -9 pct. Kommunen med den største positive udvikling er Valensbæk Kommune med en procentvis stigning på 20,5 pct. siden 2015.

Af kommuner længere væk fra en større by, er kommunen med den største vækst i befolkningstallet fortsat Stevn Kommune med en vækst på ca. 7 pct. siden 2015, efterfulgt af Syddjurs Kommune som har haft en vækst på næsten 6 pct. siden 2015.

Næstved Kommune med hovedbyen Næstved blev i tidligere redegørelser kategoriseret som ”Kommune længere væk fra en større by”, men grundet stigning i indbyggertallet er

Næstved Kommune nu kategoriseret som en større bykommune. Næstved har oplevet en vækst på knap 4 pct. siden 2015.

Figur 4 – Udvikling i befolkningstallet på kommuneniveau, 2015-2025

Kilde: Danmarks Statistik (FOLK1A) og Plan- og Landdistriktsstyrelsen.

Befolkningsudvikling i sogne

På sogneniveau er det særligt byområder i eller tæt på de større byer, der er i vækst. Dette har været tilfældet de sidste ti år med en stigning på lidt over 10 pct. siden 2015 (figur

5). De fire andre kategorier er per 2025 enten stabiliseret eller i nedgang. Byområder længere væk fra de større byer har haft en mindre vækst på omkring 1,5 pct. siden 2015.

Landdistrikterne længere væk fra de største byer har oplevet den største nedgang i befolkningsudvikling på ca. 4,3 pct. siden 2015. Landdistrikter tættere på de større byer har omvendt oplevet vækst siden 2015 på ca. 3,6 pct. Væksten var størst fra 2015-2017 og har siden stabiliseret sig. Samlet set ser det altså fortsat ud til, at nærheden til en større by har betydning for befolkningsudviklingen.

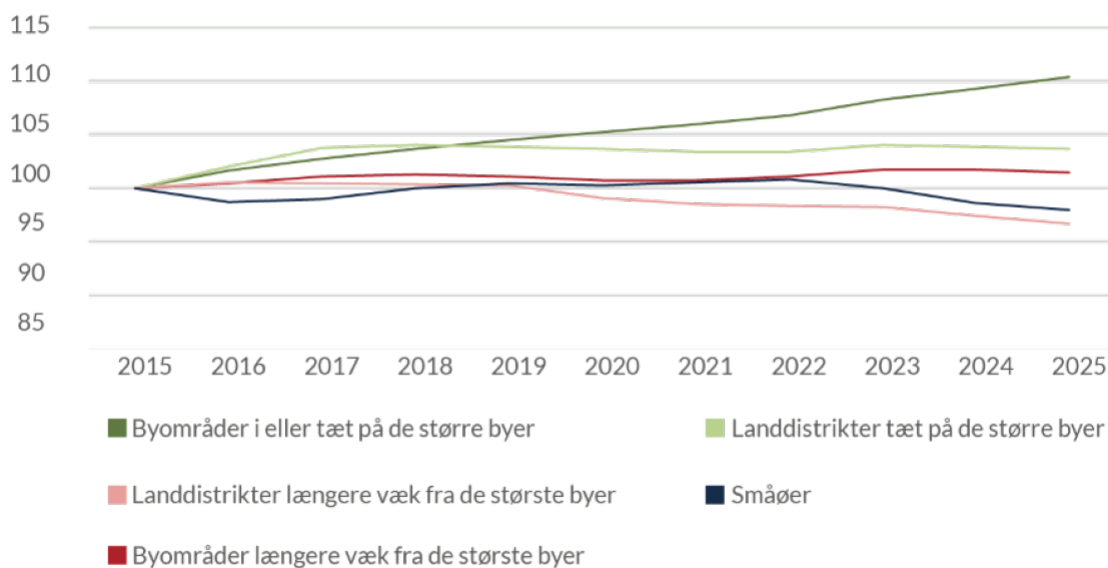
Småøerne har siden 2015 oplevet både opgang og nedgang i befolkningsudviklingen, men overordnet set ses et samlet fald på ca. 2 pct. i perioden. Siden 2023 er udviklingen nedadgående.

En større ændring i forhold til 2024 er som nævnt, at Næstved by nu kategoriseres som en større by, da denne nu overstiger 45.000 indbyggere. Dette har også betydning

for omkringliggende sogne, som deraf kategoriseres som værende tættere på en større by. På sognekortet (figur 6) er det tydeligt, at befolkningstallet i områder omkring Syd- og Vestsjælland generelt er i vækst.

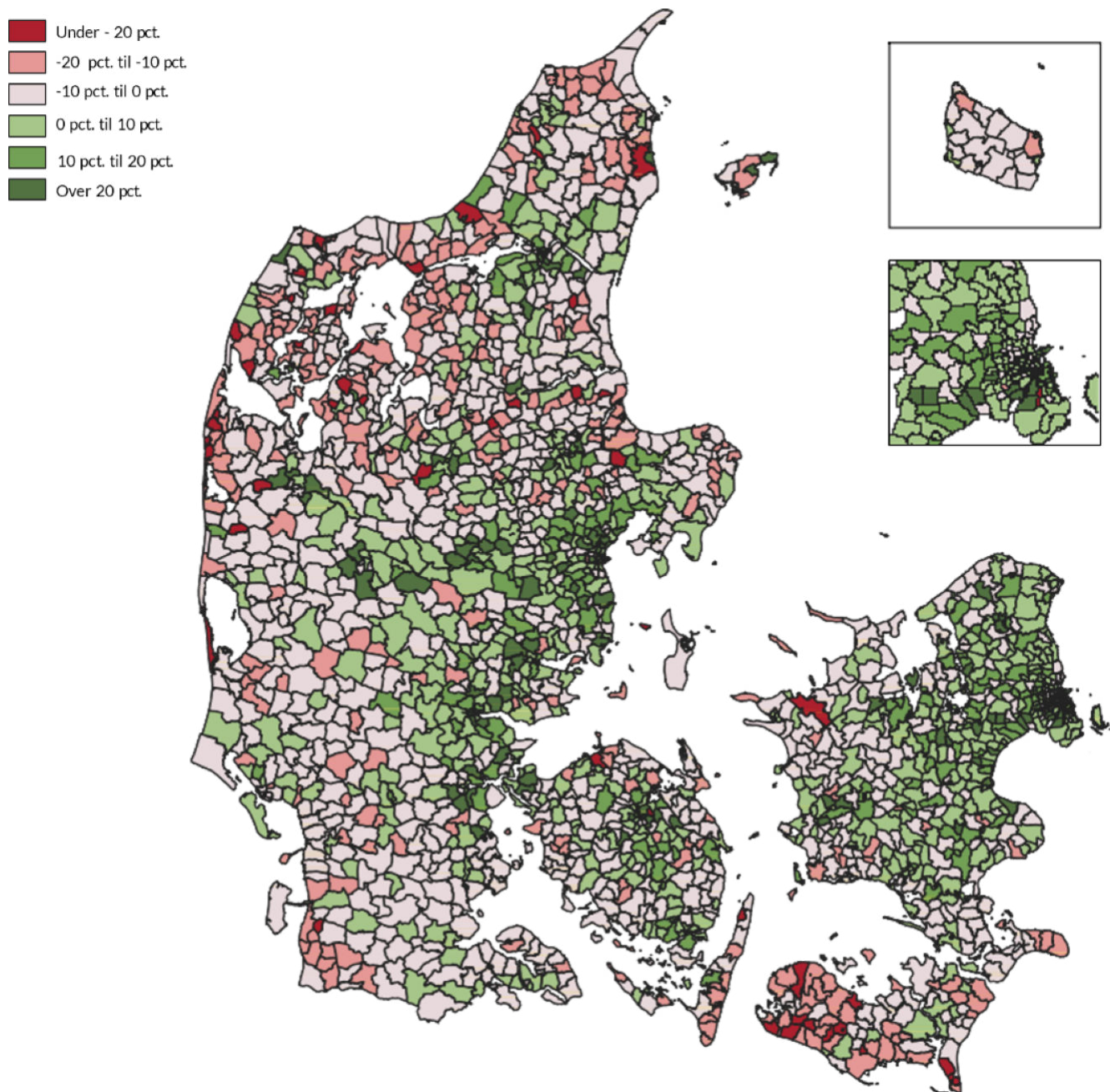
Sognekortet (figur 6) viser befolkningsudviklingen fra 2015-2025 for alle Danmarks sogne. Selvom de fleste sogne følger de generelle tendenser, som beskrevet ovenfor, findes flere undtagelser med f.eks. sogne længere uden for de større byer, som er i vækst og omvendt, sogne i eller tæt på større byer som oplever fraflytning. Områder i generel befolkningsnedgang findes især omkring Lolland og Falster, Nord- og Nordvestjylland og Sydvestjylland, omend disse områder også har sogne med befolkningsfremgang.

Figur 5 – Udviklingen i befolkningstal fordelt på landdistrikter og byområder tæt på og længere væk fra de større byer, 2015-2025

Anm. : Udvikling i befolkningstal opgjort på basis af sognetypologi. Befolkningstallet er opgjort den 1. januar hvert år (2011 = 100).
Kilde: Danmarks Statistik (SOGN1) og Plan- og Landdistriktsstyrelsen.

Figur 6 – Udvikling i befolkningstallet på sogneniveau, 2015-2025

Anm. : Kortet angiver udviklingen i befolkningstallet på sogneniveau (2015-2025).
Kilde: Danmarks Statistik (SOGN1) og Plan- og Landdistriktsstyrelsen.

Gennemsnitsalder

Den danske befolkningssammensætning er præget af, at andelen af ældre generelt stiger. Samtidig er fødselsraten på landsplan faldende, og den danske befolkning lever længere. Det bidrager til, at gennemsnitsalderen i Danmark stiger.

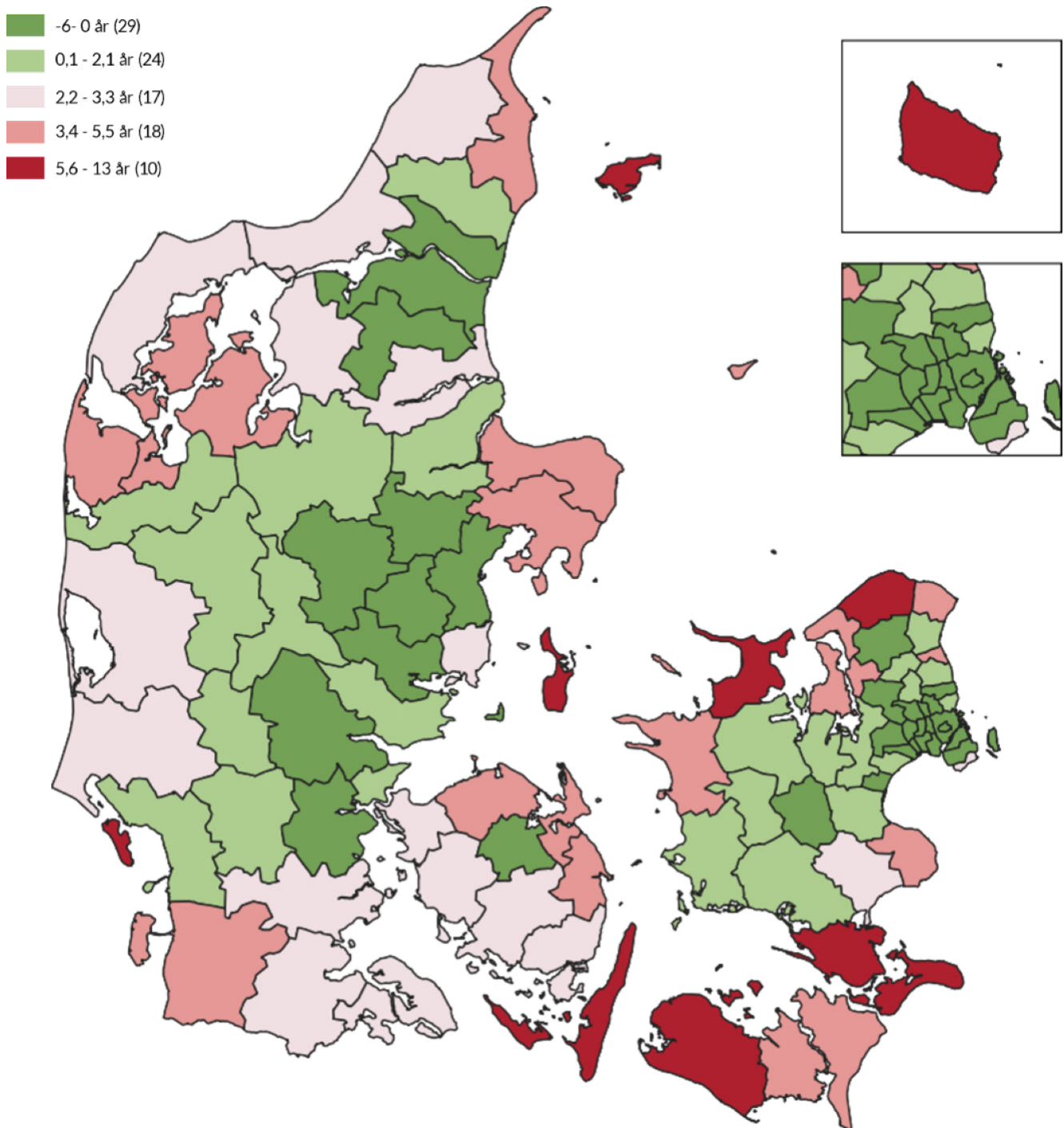
Gennemsnitsalderen for de danske kommuner følger langt hen ad vejen tendenserne for befolkningsudviklingen, hvor befolkningens gennemsnitsalder er lavere nær de større byer (figur 7). Dog findes der flere undtagelser. Ringsted Kommune har en lav gennemsnitsalder ift. landsgennemsnittet som den eneste uden for hovedstadsområdet og Nordsjælland. På Fyn er der generelt en høj gennemsnitsalder (med

undtagelse af Odense Kommune), på trods af de omkringliggende kommuners nærhed til Odense, som kategoriseres som en større bykommune.

Den højeste gennemsnitsalder findes bl.a. på flere af de danske øer: Læsø, Samsø, Ærø, Bornholm og Fanø. Også på Lolland, i Guldborgsund og i Langeland Kommune samt i kommunerne omkring Nordsjælland og Odsherred findes en høj gennemsnitsalder relativt til den samlede befolkning.

Kommunen med den højeste gennemsnitsalder er Læsø med en gennemsnitsalder på 55,5 år. Det er 0,3 år højere, sammenlignet med 2024. Kommunen med den laveste gennemsnitsalder er København med 36,9 år.

Figur 7 – Gennemsnitsalder ift. landsgennemsnittet, 2025

Anm. : Figuren viser gennemsnitsalderen i kommunerne i forhold til landsgennemsnittet på 42,6 år.
 Kilde: Danmarks Statistik (GALDER) og Plan- og Landdistriktsstyrelsen

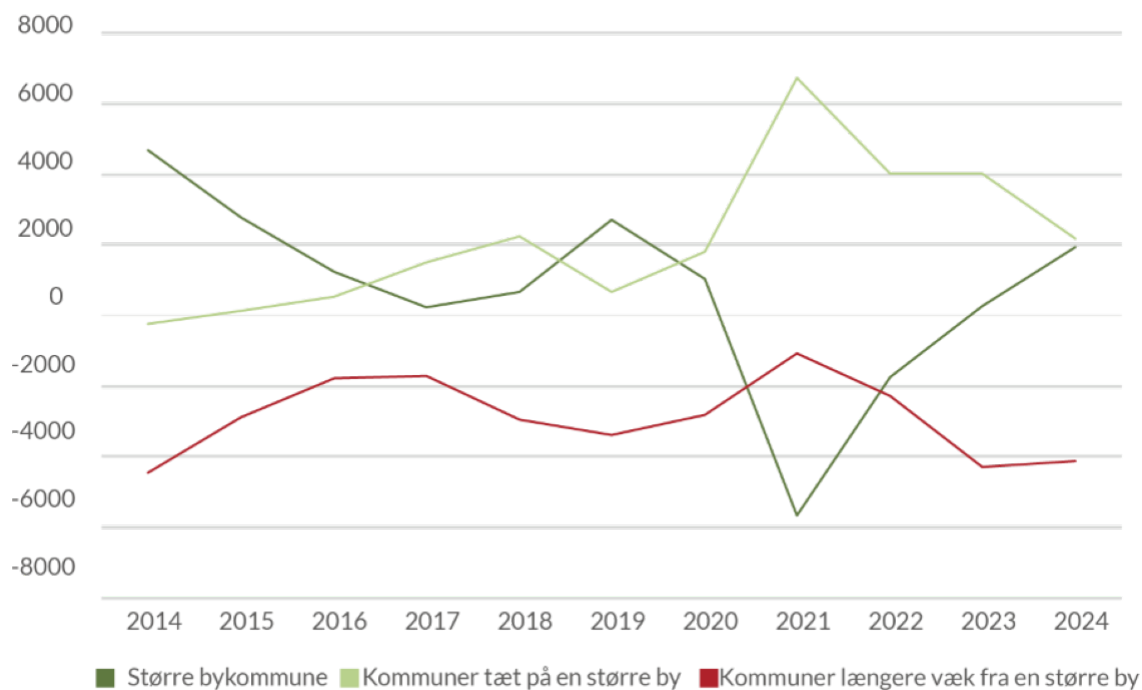
Netttilflytning til byer og landdistrikter

Figur 8 viser udviklingen i netttilflytning på de tre kommunetypen fra 2014-2024. Siden 2023 ses en stigning i netttilflytning i større bykommuner fra 250 netttilflyttede personer i 2023 til knap 1950 i 2024. Kommuner tæt på en større by har siden 2021 haft et fald i netttilflytning. I 2024 var

netttilflytningen ca. 2000 personer lavere i kommunetypen end i 2023.

Netttilflytning i kommuner længere væk fra de større byer har i alle år siden 2014 været negativ og har siden 2021 været faldende. I 2024 (-4131 personer) er netttilflytningen tæt på niveauet i 2014 (-4457 personer).

Figur 8 – Nettotilflytningen på de tre kommunetyper, 2014-2024

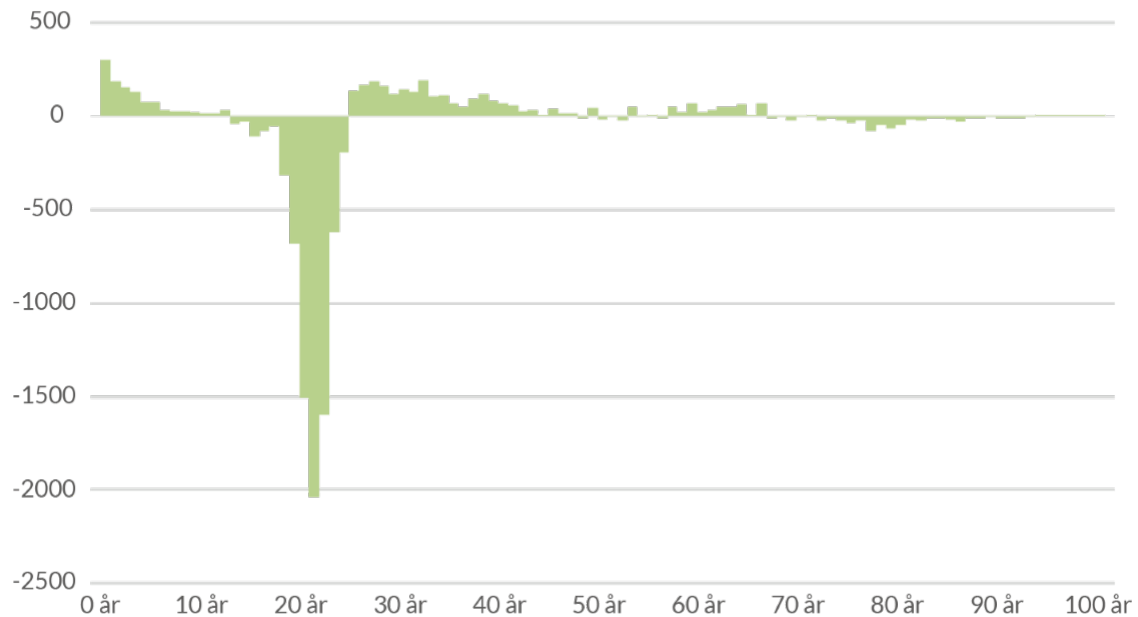
Anm. : Nettotilflytningen er beregnet som antal personer, der er flyttet til en kommunegruppe fra en anden gruppe minus antallet af personer, der er flyttet til en anden kommunegruppe.
 Kilde: Danmarks Statistik (BEV107)

I kommuner længere væk fra en større by er det særligt personer i alderen 19-24 år, der står for fraflytningen (figur 9). Det kan f.eks. skyldes, at mange i denne aldersgruppe påbegynder uddannelser og i den forbindelse søger mod de større byer.

I aldersgruppen 26-42 år ses en positiv nettotilflytning til kommuner længere væk fra en større by, samtidig med at der

ses en nettotilflytning i aldersgruppen 0-6 år. Det kan tyde på, at flere flytter til kommunetypen i forbindelse med, at de etablerer familie. Der ses også en mindre tilflytning i aldersgruppen 50- 70 år og en mindre fraflytning i aldersgruppen omkring 80 år. Sidstnævnte kan f.eks. være i forbindelse med, at ældre flytter til byområder med mere ældrevenlige boliger.

Figur 9 – Nettotilflytning til kommuner længere væk fra en større by fordelt på alder, 2024

Anm. : Figuren viser nettoantallet af personer, der er flyttet til/fra en kommune, der ligger længere væk fra en større by for alle aldre fra 0 år til 100 år. Nettoflytningerne er opgjort som antallet af tilflyttere til kommunerne minus antallet af fraflyttere fra kommunerne for hver aldersgruppe.

Kilde: Danmarks Statistik (FLY66)

Boligmarked: liggetider

Liggetider er en vigtig indikator på boligmarkedet i landdistrikterne, da det viser, hvor let det er at sælge sin ejendom, og hvor aktivt boligmarkedet er i landdistrikterne sammenlignet med f.eks. byområder. Dette hænger også sammen med boligpriserne i henholdsvis land og by. Ifølge Finans Danmark er huspriserne de sidste fem år steget i alle regioner med undtagelse af Region Nordjylland, hvor de er faldet en smule. Priserne er steget med hele 31,2 pct. i Region Hovedstaden, mens de er steget med 8,8 pct. i Region Syddanmark og faldet med 0,6 pct. i Region Nordjylland. På landsplan ses en gennemsnitlig stigning i huspriser på 26,5 pct.¹

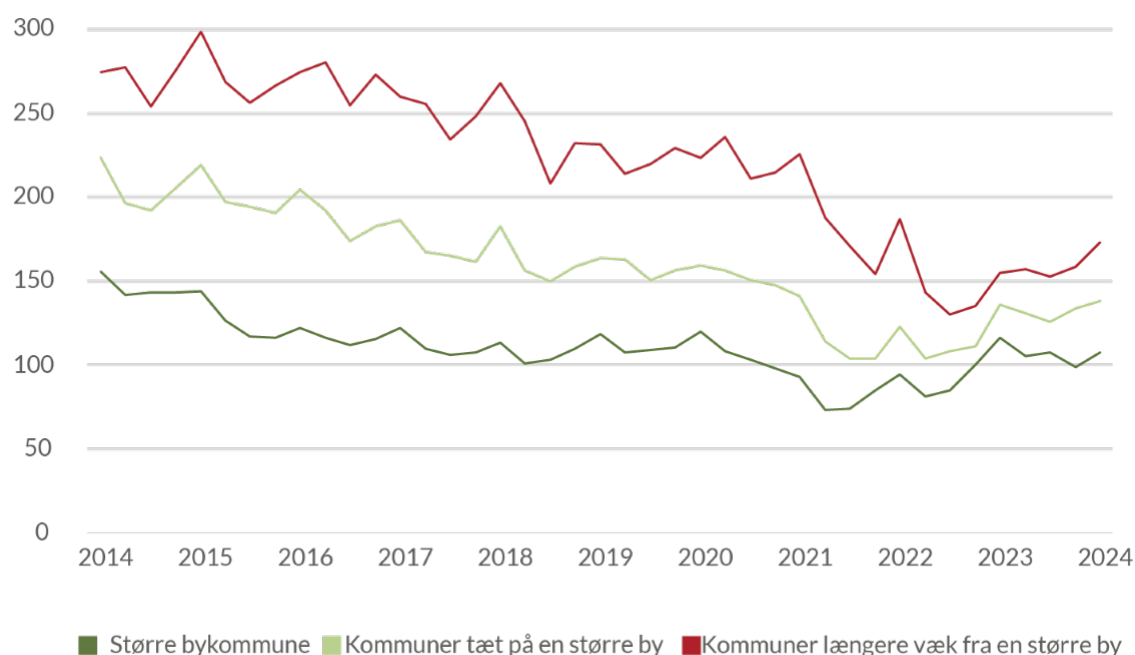
Liggetiderne på boliger er generelt faldet de seneste 10 år, men i forhold til 1. kvartal 2023 har liggetiderne været

stigende (figur 10). Den største stigning siden 2023 ses i kommuner længere væk fra en større by, hvor liggetiderne er faldet med lidt over 100 dage siden 2014, men steget med 17 dage siden 1. kvartal 2023.

I kommuner tæt på en større by er liggetiderne faldet med 85 dage siden 2014, men steget med lidt over 2 dage siden 1. kvartal 2023. I større byer er liggetiden faldet med 101 dage siden 2014, og yderligere 8 dage siden 1. kvartal i 2023, om end liggetiden er stigende i forhold til 3. kvartal 2023.

Generelt er forskellen i liggetiden blevet mindre. I 2014 var forskellen mellem kommuner længere væk fra en større by og større bykommuner på 119 dage mens forskellen i 2024 var på 65 dage.

Figur 10 – Liggetider, 2014-2024

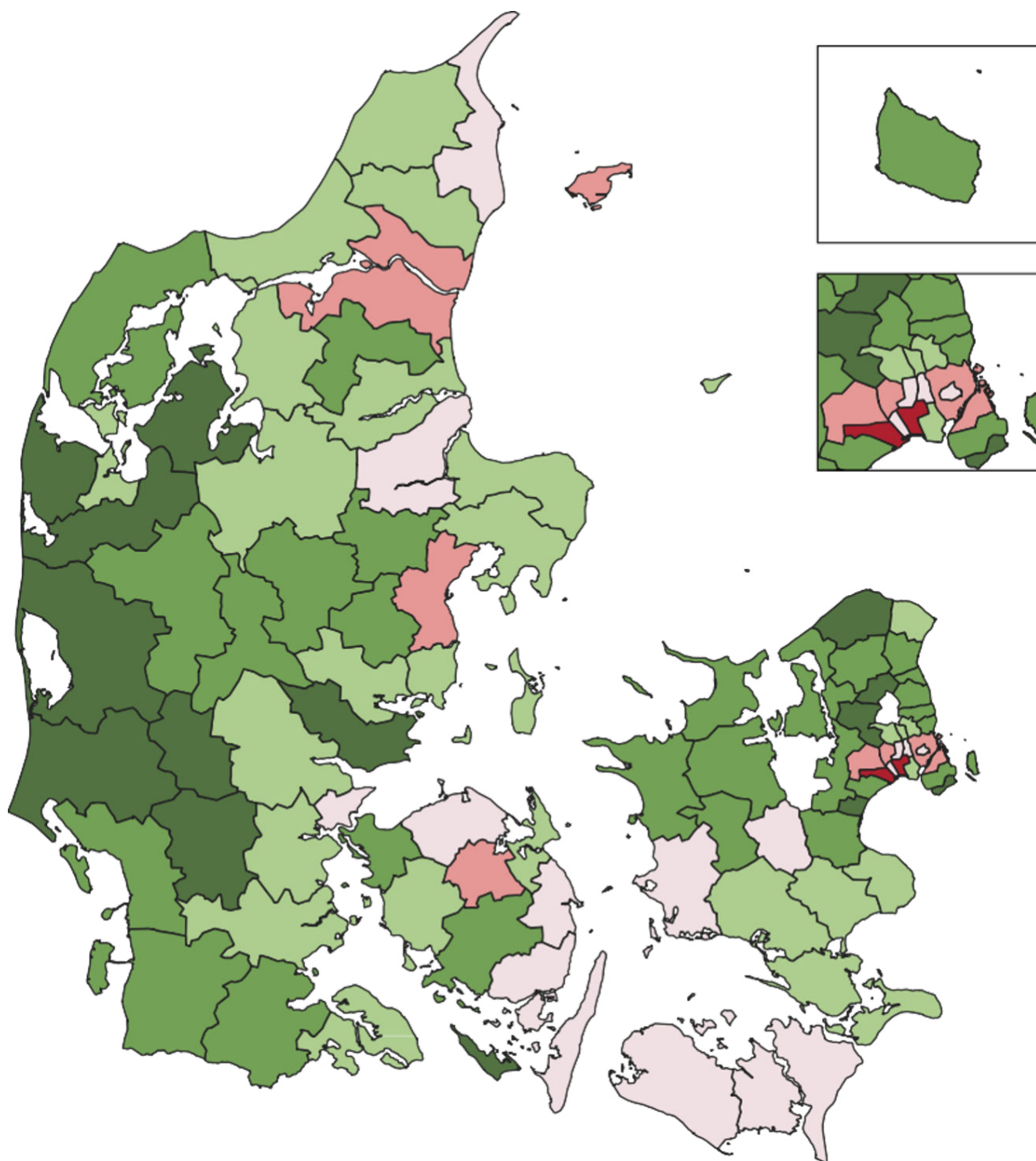
Anm. : Liggetider for realiserede handler for parcel-, rækkehuse og ejerlejligheder. Gennemsnittet er taget som gennemsnittet af liggetiderne for hver kommune i kategorierne.
Kilde: Finans Danmark, Boligmarkedsstatistikken

Arbejdsmarked

Historisk set er ledigheden i Danmark generelt lav, og ifølge Danmarks Statistik er ledighedsprocenten på landsplan 2,9 pct. per juni 2025. Den højeste ledighedsprocent findes generelt i de større bykommuner (figur 11). Samtidig findes kommunerne med hhv. den højeste og laveste ledighed begge i hovedstadsområdet. Her har Ishøj Kommune landets højeste ledighedsprocent på 4,8 pct., mens Allerød Kommune har den laveste ledighedsprocent på 1,5 pct.

I kategorien ”kommuner længere væk fra en større by” findes både kommuner med høj og lav ledighed. Der ses dog generelt en lav ledighed i landdistrikterne samt en høj beskæftigelsesfrekvens (dette vises nærmere i figur 27) Ringkøbing-Skjern er en af kommunerne med den laveste ledighedsprocent (1,9 pct.). Kommunerne Billund, Tønder og Vejen har også en relativt lav ledighed på ca. 2 pct. af dem, som står til rådighed for arbejdsmarkedet. Omvendt har Læsø, Frederikshavn og Lolland Kommune en lidt højere ledighed på hhv. 3,7 pct., 3,3 pct. og 3,2 pct.

Figur 11 – Ledighed på kommunalt niveau, januar 2025

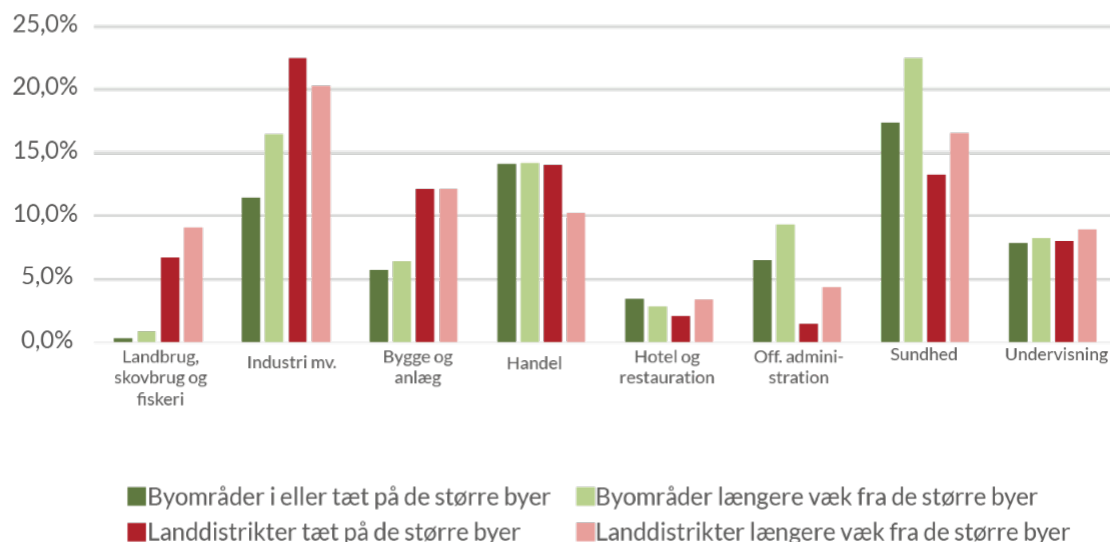
Anm. : Ledigheden er opgjort som fuldtidsledige (sæsonkorrigeret) i pct. af arbejdsstyrken januar 2025.
 Kilde: Danmarks Statistik (AUS08)

Befolkningen i landdistrikterne er beskæftigede inden for en bred vifte af erhverv (figur 12). Erhverv inden for landbrug, skovbrug og fiskeri beskæftiger i alt 16,9 pct. (2024), hvoraf 1,1 pct. heraf er bosat i byområder. Bygge- og anlægsbranchen fylder mere i landdistrikterne end i byområderne. Både i landdistrikter tæt på de større byer og i landdistrikter længere væk fra de større byer udgør beskæftigelsen inden for bygge- og anlægsbranchen 12,1 pct. af den

samlede beskæftigelse i disse sogntyper. I byområderne er andelen under 6,5 pct. Dernæst udgør industri mv. en større andel af beskæftigelsen i landdistrikter end i byer (20,3-22,5 pct.). Beskæftigelse inden for sundhed fylder ligeledes meget på tværs af sogntyper, om end den største andel af beskæftigede ses i byområder længere væk fra de større byer (22,5 pct.). I byområder længere væk fra de større byer er andelen af beskæftigede inden for offentlig administration

højest (9,3 pct.) Branchen ”offentlig administration” inkluderer statslige, regionalt og kommunalt ansatte.

Figur 12 – Fordeling af erhverv på sognetyper, 2024

Anm: Figuren viser andelen af fuldtidsansatte (årsværk) inden for udvalgte hovedbranchegrupper i forhold til det samlede antal beskæftigede i sognetypen, jf. Dansk Branchekode og standardgrupperinger. Figuren er baseret på arbejdsstedets beliggenhed.

Kilde: Danmarks Statistik og Social- og Boligstyrelsen

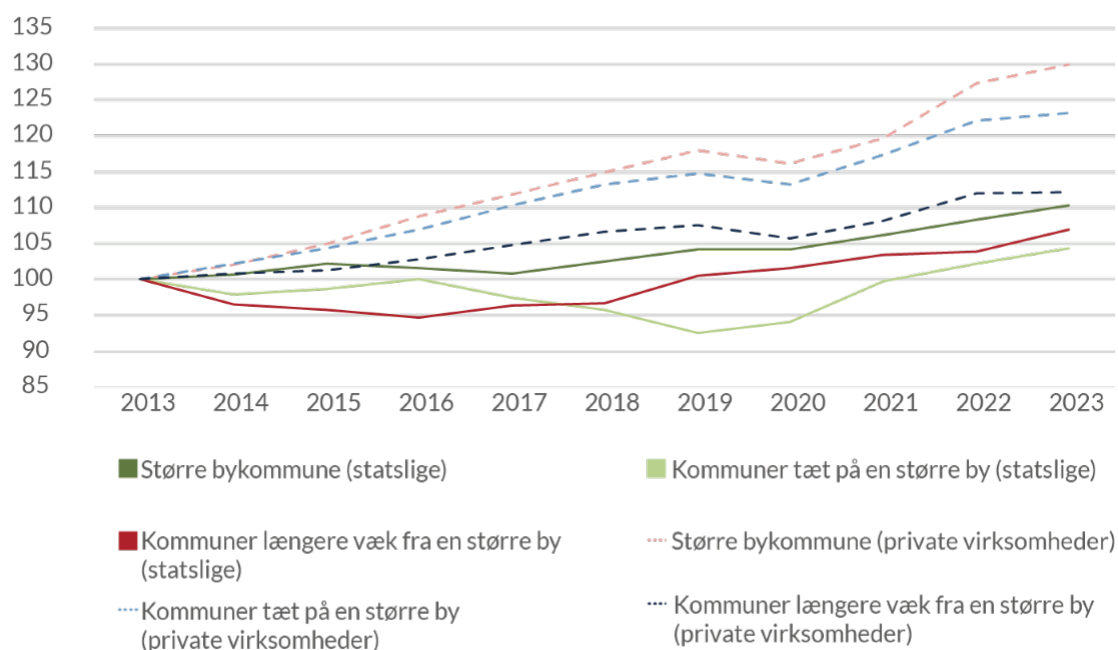
Statslige og private lønmodtagere

Siden 2010 har der været en stigning i både statslige og private lønmodtagere på tværs af kommunetyper (figur 13). Kommunale og regionale lønmodtagere tæller ikke med i gruppen ”statslige lønmodtagere”. Den største stigning siden 2013 ses i de større bykommuner, hvor antallet af private lønmodtagere er steget med 30 pct., mens antallet af statslige lønmodtagere er steget med 10,3 pct. I kommuner længere væk fra en større by er antallet af private lønmodtagere steget med 12,2 pct., mens antallet af statslige lønmod-

tagere er steget med 6,9 pct. For kommuner tættere på en større by er stigningen på 23,2 pct. inden for det private og 4,4 pct. inden for det statslige.

I perioden 2013-2023 ses den største fremgang i både antallet af lønmodtagere og i befolkningstallet i de største byer. Fremgangen i antal lønmodtagere er dog væsentligt større end fremgangen i befolkningstallet. Det kan blandt andet skyldes højere beskæftigelse og en stigning i antallet af pendlere til byerne.

Figur 13 – Udviklingen i antal statslige lønmodtagere og lønmodtagere i private virksomheder efter arbejdsområde, 2013-2023

Anm. : Figuren viser udviklingen af statslige lønmodtagere og lønmodtagere i private virksomheder fordelt på de tre kommunekategorier, 2013-2023. Indeks 100=2013.
 Kilde: Danmarks Statistik (KAS305) og Plan- og Landdistriktsstyrelsen

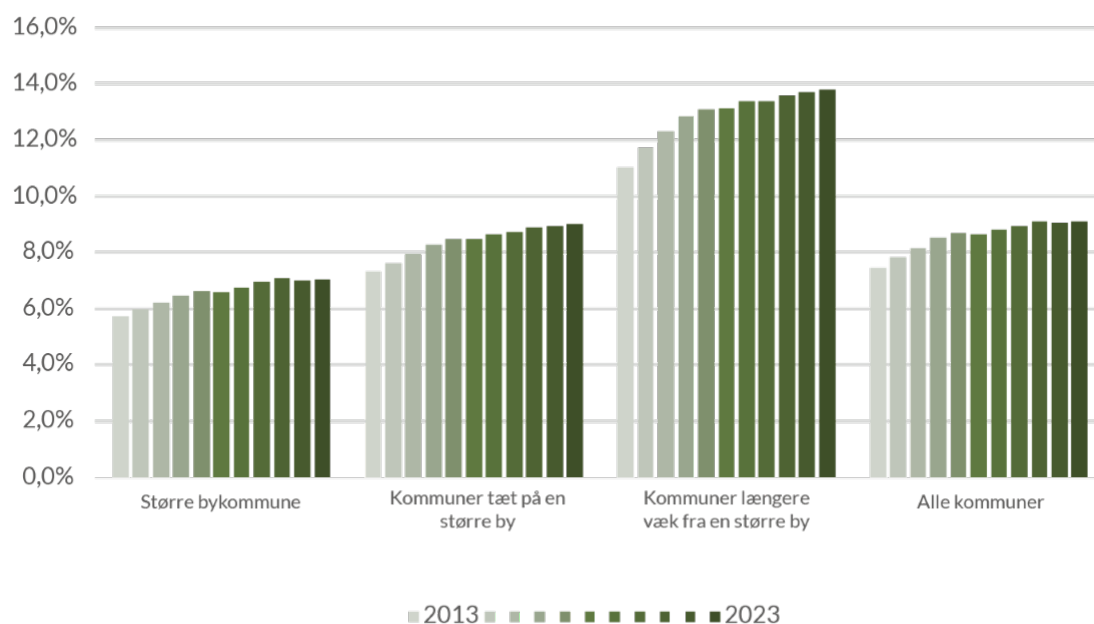
Mobilitet i landdistrikterne

Behovet for offentlig transport varierer ofte på tværs af aldersgrupper. Børn og unge, samt ældre som af forskellige årsager ikke kan køre bil eller har bil til rådighed har f.eks. større behov for at kunne benytte offentlige transportmidler som bus, tog eller flextrafik.

Figur 14 illustrerer andelen af beskæftigede, der pendler mere end 50 km til arbejde – uanset transportmiddel. Gene-

relt ses det, at flere pendler længere i 2023 sammenlignet med 2013. Den højeste andel langdistancependlere findes i kommuner længere væk fra en større by, hvor knap 14 pct. pendler over 50 km på arbejde. Til sammenligning gælder dette 9 pct. af de beskæftigede i kommuner tæt på en større by og 7 pct. i de større bykommuner. Det svarer til en generel stigning på 1,7 pct. på tværs af kommuner siden 2013. Stigningen har dog været størst i kommuner længere væk fra en større by (2,8 pct.).

Figur 14 – Procentdel som pendler mere end 50 km til arbejde, 2013-2023

Anm. : Procentdel af beboerne, hvis arbejde ligger længere end 50 km fra bopælen.
 Kilde: Danmarks Statistik (AFSTB3) og Plan- og Landdistriktsstyrelsen

Figur 15 illustrerer familiers bilrådighed på tværs af kommuner. Generelt har flere familier en bil til rådighed i 2024 sammenlignet med 2014. Bilrådigheden er generelt lavest i de større bykommuner København (28,9 pct. familier har rådighed over en bil), Frederiksberg, (36,6 pct.) og Aarhus (49,2 pct.). Rebild Kommune har fortsat den højeste andel på 81,2 pct., trods at dette er en kommune tættere på en større by. Syddjurs Kommune, som er en kommune længere væk fra en større by, har også en relativt høj andel af familier med bil til rådighed på 77,8 pct. Den største stigning i familiers bilrådighed ses i Fanø Kommune med en stigning på 7,3 pct. point siden 2014.

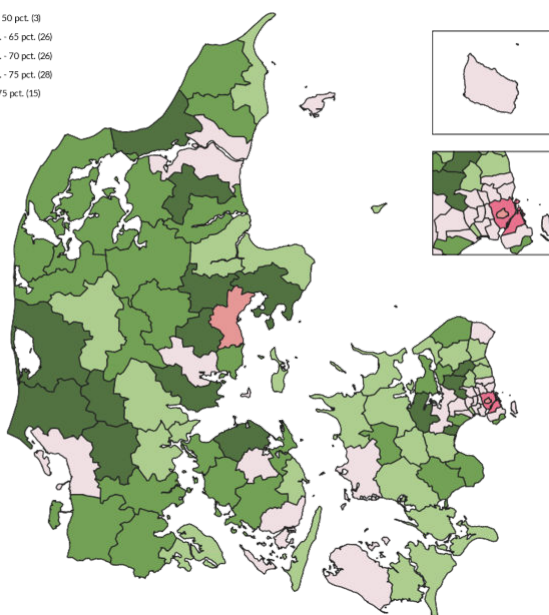
Tendensen med, at andelen af familier med bil generelt er lavere i de større byer, hænger ofte sammen med et mindre kørselsbehov grundet kortere afstande til diverse services samt et bredt udbud af offentlige transportmidler. Omvendt er der ofte større behov for en bil i landdistriktsområder, hvor der er længere til diverse tilbud. Samtidig kan familiernes generelle økonomiske råderum også have betydning for bilrådigheden.

Det skal bemærkes, at personer der ofte låner bil af familie eller bekendte, som de ikke deler adresse med, men dermed alligevel har bil til rådighed, ikke indgår i figuren.

Figur 15 – Andelen af familier med bil på kommuneniveau, 2014 (tv) og 2024 (th)

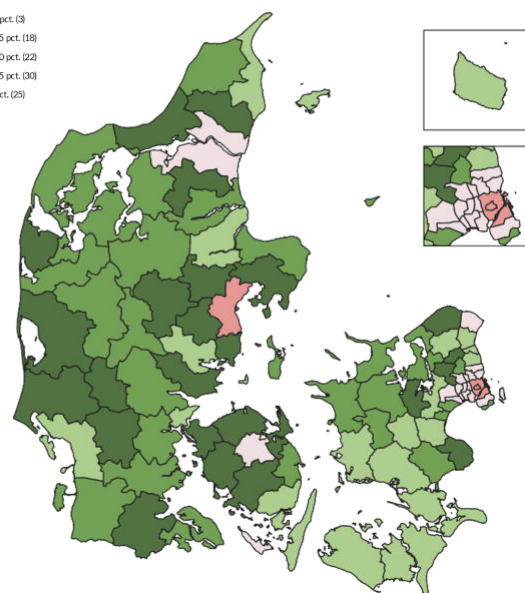
2014

Under 50 pct. (3)
 50 pct. - 65 pct. (26)
 65 pct. - 70 pct. (26)
 70 pct. - 75 pct. (28)
 Over 75 pct. (15)

2024

Under 50 pct. (3)
 50 pct. - 65 pct. (18)
 65 pct. - 70 pct. (22)
 70 pct. - 75 pct. (30)
 Over 75 pct. (25)

Anm. : Andelen af familier med en eller flere biler til rådighed fordelt på kommuneniveau (th. 2014, tv. 2024). Familier defineres som en eller flere personer, der bor på samme adresse, som har visse indbyrdes relationer. En familie består af en enlig, af et par eller af et ikke-hjemmeboende barn under 18 år. Hjemmeboende under 25 år regnes med til forældrenes familier, hvis de ikke selv har børn, ikke er gift eller tidligere gift og ikke indgår i et samlevende par.

Kilde: Danmark Statistik (BIL800) og Plan- og Landdistriktsstyrelsen

Uddannelse i landdistrikterne

Grundskoler, ungdomsuddannelser og videregående uddannelser har forskellige vilkår og udviklingstendenser i henholdsvis land og by. F.eks. har landdistrikterne en relativ stor stigning i andelen af grundskoleelever på frie grundskoler i perioden 2010-2023, mens landdistrikterne samtidig ser ind i et faldende antal unge mellem 16-19 år i forhold til kommuner tæt på en større by og større bykommuner.²

Befolkningens uddannelsesniveau har også geografiske forskelligheder. Dette har betydning for f.eks. udbuddet af arbejdskraft i både land og by. På tværs af landet er der en tendens til, at færre tager en erhvervsuddannelse.

Dog er andelen af befolkningen med en erhvervsfaglig uddannelse højest uden for de større bykommuner, mens andelen af befolkningen med en videregående uddannelse er højest i de større bykommuner.³

Figur 16 viser tilgangen til ungdomsuddannelser i skoleårene 2019/2020 og 2023/2024 – det vil sige antallet af nystartede elever på en given årgang fordelt på kommunetyper og hhv. gymnasiale og erhvervsfaglige uddannelser. Der er

store forskelle i udviklingen af tilgangen til de forskellige uddannelser på tværs af kommunetyper. Den samlede tilgang til gymnasiale uddannelser er steget 0,6 pct. i perioden, mens den for de erhvervsfaglige uddannelser er faldet 7,3 pct. De gymnasiale uddannelsers samlede tilgang har således oversteget tilgangen til de erhvervsfaglige uddannelser i perioden. Tilgangen til både gymnasiale og erhvervsfaglige uddannelser kan også påvirkes af størrelsen på ungdomsårgangene de respektive år.

Det ses af figuren, at langt den største tilgang findes i de større bykommuner, hvad angår både gymnasiale og erhvervsfaglige uddannelser. I større bykommuner og kommuner tæt på en større by er udviklingen i tilgangen til gymnasiale uddannelser vokset med 2,2 pct. de seneste fem år. I kommuner længere væk fra en større by er tilgangen faldet med -4,4 pct. de seneste fem år.

For tilgangen til erhvervsfaglige uddannelser gælder det, at der har været et fald i både større bykommuner (-11,6 pct.) og kommuner længere væk fra en større by (-5,5 pct.). Dog ses en stigning i tilgangen til erhvervsfaglige uddannelser i kommuner tæt på en større by (9,6 pct.).

Figur 16 – Tilgang til gymnasiale og erhvervsfaglige uddannelser, 2019/2020 og 2023/2024 fordelt efter kommunetype

Skoleår	Gymnasiale uddannelser			Erhvervsfaglige uddannelser		
	2019/2020	2023/2024	Udvikling	2019/2020	2023/2024	Udvikling

Større by-kommune	31.300	32.000	2,2 pct.	33.700	29.800	-11,6 pct.
Kommune tæt på en større by	9.100	9.300	2,2 pct.	7.300	8.000	9,6 pct.
Kommune længere væk fra en større by	11.300	10.800	-4,4 pct.	11.000	10.400	-5,5 pct.
Tilgang i alt	51.700	52.000	0,6 pct.	52.000	48.200	-7,3 pct.

Anm. : Tilgangene er fordelt efter afdelingens beliggenhedskommune. Tilgangene er opgjort for unikke individer inden for det enkelte hovedområde. En elev kan således kun fremgå med 1 eud tilgang i et givent år, selvom eleven f.eks. har haft en tilgang til både grundforløb 1 og grundforløb 2 i løbet af året. Elevens første tilgang vil kun fremgå af opgørelsen. En elev, som har haft tilgang til både en gymnasial og erhvervsuddannelse i et givent år vil tælle med i begge kategorier. Tallene er afrundet til nærmeste 100. Summen af de enkelte kategorier vil derfor ikke nødvendigvis stemme overens med den samlede tilgang.

Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet og Plan- og Landdistriktsstyrelsen

Butiksliv i landdistrikterne

Lokale butikker og indkøbsmuligheder har ofte stor betydning for det lokale liv. Foruden at være det lokale samlingspunkt flere steder, har flere dagligvarebutikker også funktioner som bageriudsalg, apotekstilbud og posthus. Derfor kan de have stor betydning i områder, hvor der ellers er langt til disse services. Dernæst spiller lokale erhvervsdrivende ofte en vigtig rolle i lokalsamfundet, for eksempel ved at butikker udgør lokalt mødested, og ved at erhvervsdrivende ofte støtter op om arrangementer og fælles aktiviteter. Butiksliv betyder desuden arbejdspladser i landdistrikterne.

Siden 2014 er antallet af detailbutikker i Danmark faldet med -5,3 pct., svarende til ca. 1200 færre butikker. Tilbage-

gangen er størst i byområder i eller tæt på de større byer og byområder længere væk fra de større byer (figur 17). Omvendt har der været en stigning i detailbutikker på 3 pct. i landdistrikter tæt på de større byer siden 2014.

Antallet af dagligvarebutikker er faldet mest i landdistrikter længere væk fra de større byer og i byområder længere væk fra de større byer med hhv. -9,3 pct. og -5,1 pct.

Selvom antallet af detailbutikker og dagligvarebutikker over en tiårig periode forsat er faldende, er faldet mindre end i perioden 2013-2023. Her var faldet landet over for detailbutikker på 7 pct. (modsvarende 5,3 pct. i 2014-2024) og for dagligvarebutikker på 6,3 pct. (modsvarende 3,1 pct. perioden 2014-2024).

Figur 17 – Udvikling antallet af butikker detailhandelsbranchen, 2014-2024

Detailbutikker	2014	2024	Udvikling
Byområder i eller tæt på de større byer	15.194	14.392	-5,3 pct.
Byområder længere væk fra de større byer	4.439	4.076	-8,2 pct.
Landdistrikter tæt på de større byer	1.266	1.304	3,0 pct.
Landdistrikter længere væk fra de større byer	1.840	1.761	-4,3 pct.
Hele landet	22.739	21.533	-5,3 pct.

Anm. : Antal butikker (arbejdssteder) inden for detailhandel. Gruppen ligger i kategorien "Detailhandel undtagen med motorkøretøjer og motorcykler", jf. Dansk Branchekode. Internethandel er ikke med.

Kilde: Danmarks Statistik og Social- og Boligstyrelsen.

Figur 18 – Udviklingen i antal dagligvarebutikker, 2014-2024

Dagligvarebutikker	2014	2024	Udvikling
--------------------	------	------	-----------

Byområder i eller tæt på de større byer	2.571	2.542	-1,1 pct.
Byområder længere væk fra de større byer	701	665	-5,1 pct.
Landdistrikter tæt på de større byer	410	399	-2,7 pct.
Landdistrikter længere væk fra de større byer	634	575	-9,3 pct.
Hele landet	4.316	4.181	-3,1 pct.

Anm. : Antal dagligvarebutikker (arbejdssteder). Gruppen ligger i kategorien "Detailhandel fra ikke-specialiserede forretninger", jf. Dansk Branchekode. Disse er således en delmængde af "Detailhandel undtagen med motorkøretøjer og motorcykler".

Kilde: Danmarks Statistik og Social- og Boligstyrelsen

Foreningsliv

Engagementet i det frivillige foreningsliv er en vigtig indikator for, hvor aktivt civilsamfundet er i landdistrikterne. Foreningerne har stor betydning for liv og udvikling i lokalsamfund landet over, da mange foreninger tager et stort ansvar for deres lokalområde.

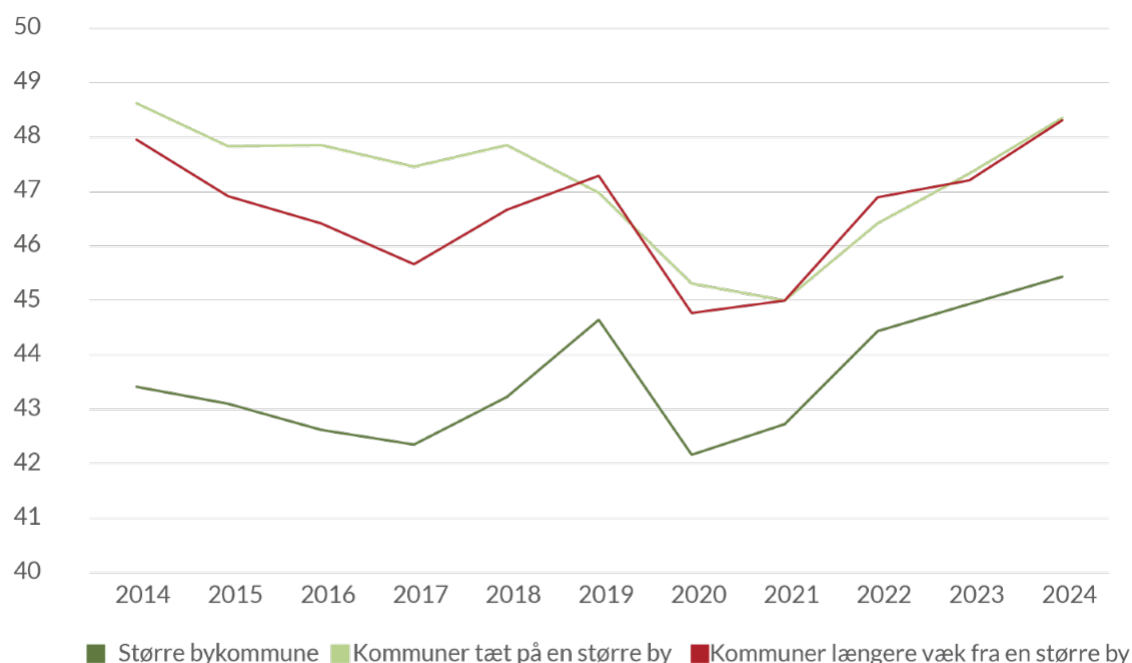
En undersøgelse fra Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund på Syddansk Universitet viser i den forbindelse, at mere end halvdelen af de adspurgte foreninger i landdistrikterne er positive overfor at bidrage til udviklingen af det lokalsamfund, som foreningen er en del af.⁴ Det er ifølge undersøgelsen meget almindeligt, at foreningerne samarbejder med kommunen og andre foreninger omkring fælles faciliteter såsom sportshaller og forsamlingshuse.

Figur 19 viser andelen af befolkningen, som er medlem af en idrætsforening, fordelt efter kommunetype. Fra 2014-2020 har der generelt været et fald i andelen af medlemmer på tværs af kommunetyper. Siden 2020 er andelen igen stigende. I kommuner længere væk fra en større by er andelen steget med 0,3 pct. point siden 2014 og med 1,1 pct. point siden 2023. Dette er den største stigning på tværs af kommunetyper siden 2023.

I både kommuner længere væk fra en større by og i kommuner tæt på en større by er medlemsandelen i 2024 på 48,3 pct.

Større bykommuner står for den største stigning i medlemsandel siden 2014 (2 pct. point) og har i 2024 en medlemsandel på 45,5 pct.

Figur 19 – Befolkningsandelen der er medlem af en idrætsforening (pct.), 2014-2024

Anm. : Andel medlemmer i DGI, DIF og Dansk Firmaidræt.
 Kilde: Centralt ForeningsRegister

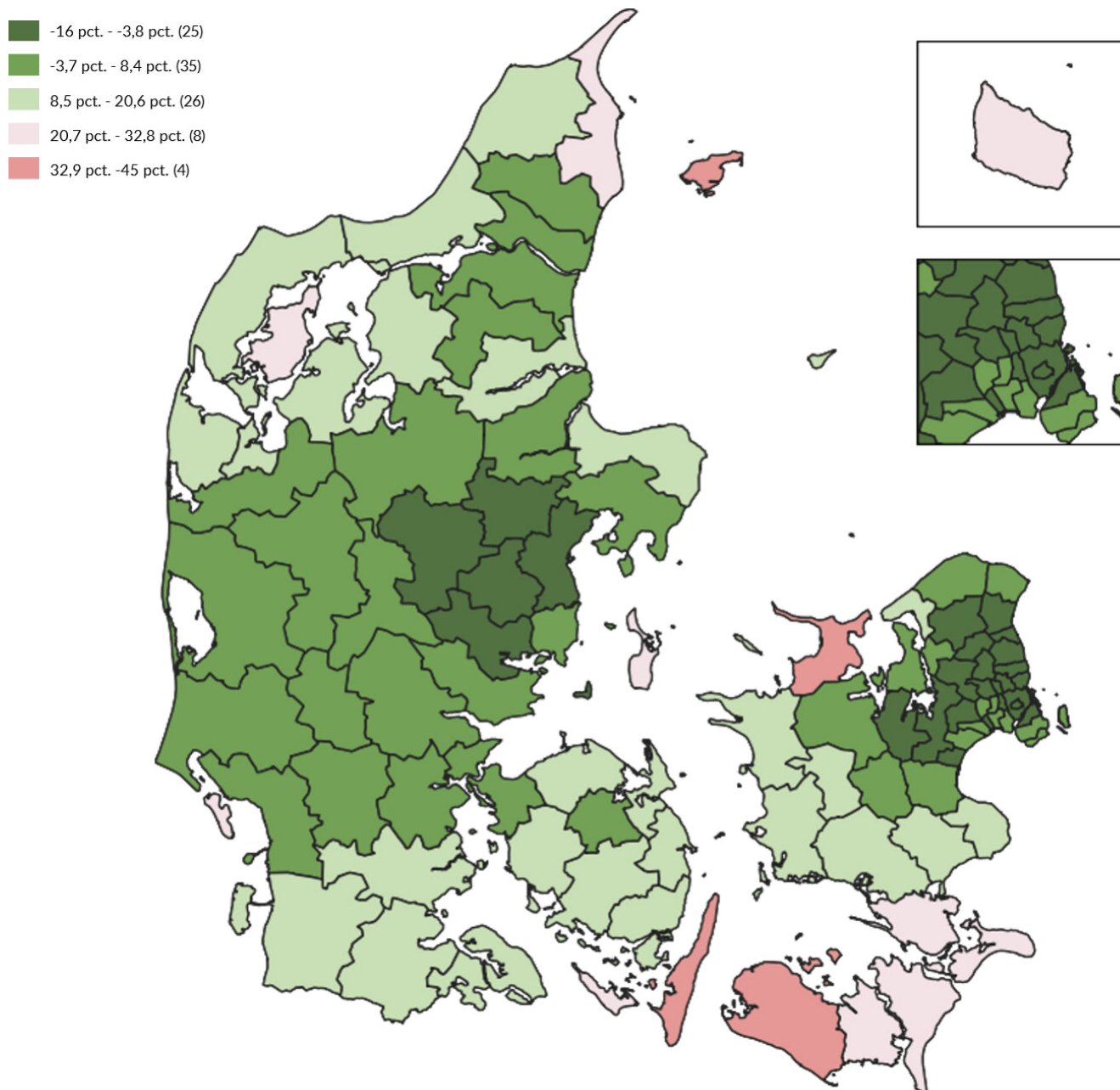
Sundhed i landdistrikterne

Befolkningens sundhedstilstand er forskellig landet over. I nogle områder er befolkningsbehovet varierende selv over meget små afstande.⁵

Forskellene på tværs af landet medfører, at nogle områder har behov for flere læger pr. indbygger.

Figur 20 viser, at befolkningen i nogle områder har et væsentligt større behandlingsbehov end andre, og at disse områder særligt er i Syd- og Vestsjælland, Nord- og Vestjylland samt Sønderjylland.

Figur 20 – Befolkningens behandlingsbehov i det almenmedicinske tilbud, 2025

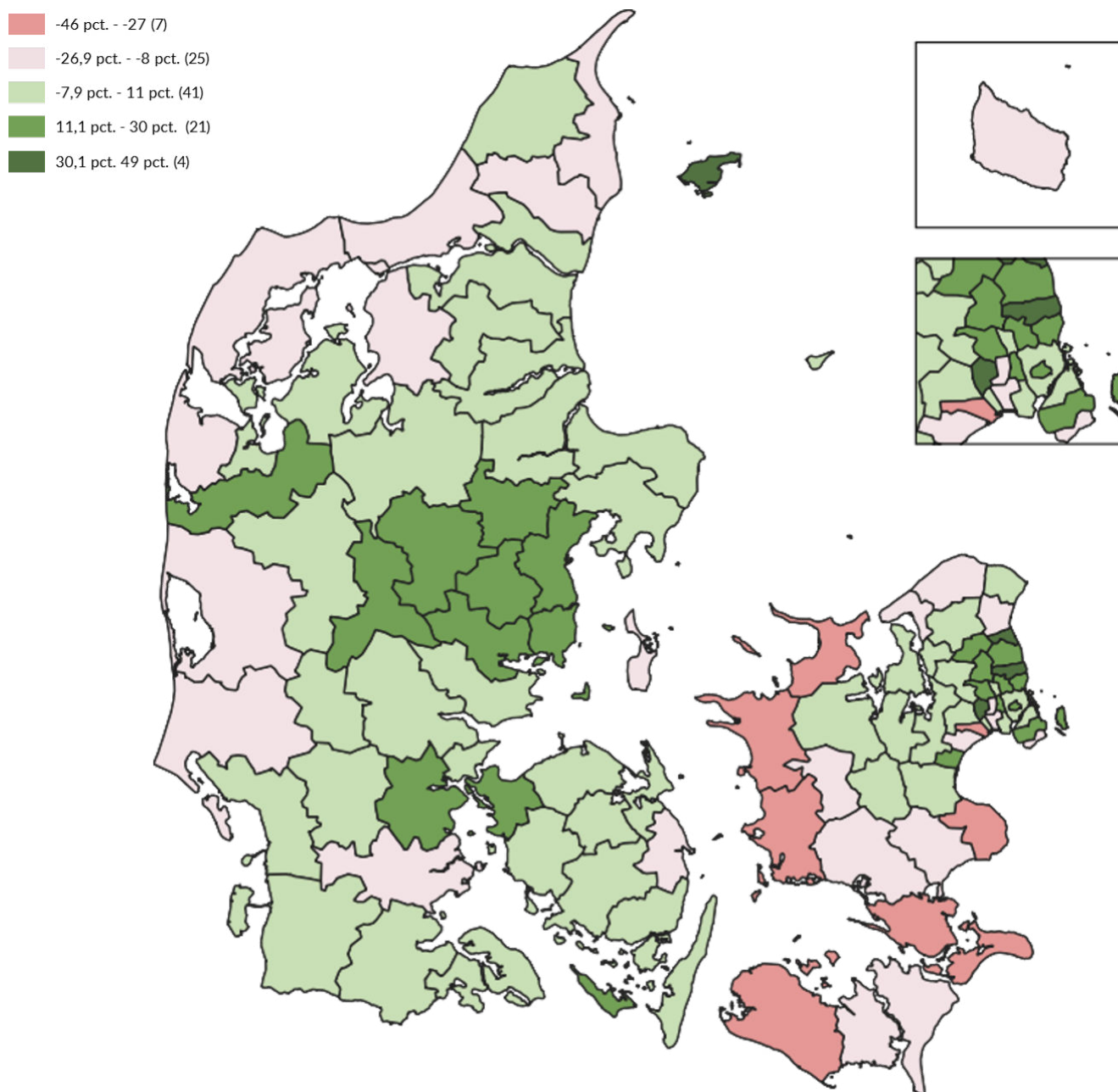

Anm. : Den nationale fordelingsmodel for læger (pr. 1. januar 2025) opgør befolkningens behandlingsbehov i det almenmedicinske tilbud, på baggrund af deres demografiske, socioøkonomiske og helbredsmæssige karakteristika. Opgørelsen foretages på kommuneniveau.
 Kilde: Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Det har historisk været en udfordring at sikre, læger der, hvor behovet er størst. I figur 21 ses det, at de områder med dårligst lægedækning ofte er sammenfaldende med områder, hvor behandlingsbehovet er størst, jf. figur 20. Dvs. primært områder uden for de største byer. Med Aftale om sundheds-

reform 2024 er det besluttet, at der skal være mindst 5.000 læger i det almenmedicinske tilbud i 2035. Dvs. ca. 1.500 flere læger end i dag. Der er ligeledes igangsat initiativer som skal sikre læger der, hvor behovet er størst.

Figur 21 – Lægedækning på tværs af landet, 2025

Anm. : Lægedækningen opgøres som antallet af besatte lægekapaciteter i det almenmedicinske tilbud (pr. 1. november 2024) ift. befolkningens behandlingsbehov jf. den nationale fordelingsmodel for læger i det almenmedicinske tilbud (pr. 1. januar 2025). Opgørelsen foretages på kommuneniveau.

Kilde: Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Vedvarende energi i landdistrikterne

Produktionen af el baseret på vedvarende energi udgjorde i 2023 82,1 pct. af den indenlandske elforsyning mod 81,4 pct. i 2022.⁶ Heraf bidrog vindkraft (havvind og landvind) med 53,8 pct., og solceller med 9,3 pct. Mange landdistrikt-

skommuner er førende indenfor opført kapacitet af både solceller og landvindmøller. Kapaciteten af solceller og landvindmøller er udtryk for, hvor meget elektrisk effekt, anlægget maksimalt kan levere i et givent øjeblik.

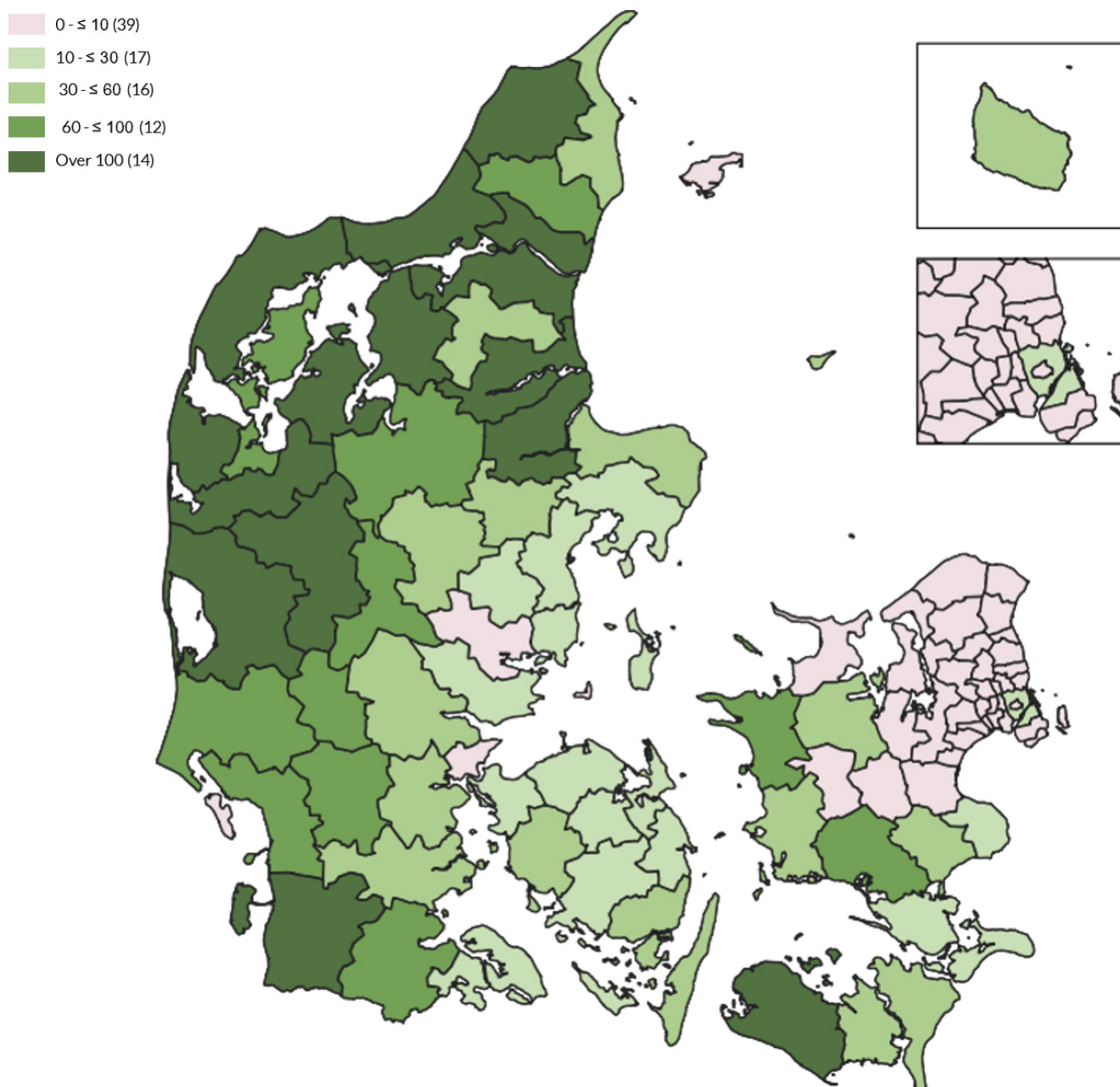
Af de 10 kommuner, med den højeste installerede landvindskapacitet, er 8 kommuner kategoriseret som en kommune længere væk fra en større by (figur 22). F.eks. har Ringkøbing-Skjern Kommune den største opførte landvindskapacitet (516 MW) efterfulgt af Lolland Kommune (275 MW).

En høj kapacitet af opførte solcelleanlæg findes blandt andet i flere midt- og vestjyske kommuner, men også i et par større bykommuner (figur 23). Det gælder f.eks. Odense, Vejle og Randers Kommune. Den største opførte kapacitet af solcelleanlæg findes i Aabenraa Kommune (356 MW) efterfulgt af Vejle Kommune (223 MW). Både Ringkøbing-

Skjern Kommune (163 MW) og Lolland Kommune (152 MW) er også i top ti blandt de kommuner, der har den største opførte kapacitet af solceller.

Muligheden for etablering af vedvarende energianlæg afhænger af mange forskellige faktorer, såsom kommunernes individuelle planer og prioriteringer, samt investorernes såvel som lokales interesse, m.fl. Kommunerne er ansvarlige for at planlægge for vedvarende energianlæg på land ud fra hensyntagen til nationale og lokale interesser, såvel som planloven foruden hensyn til f.eks. støjgener, miljø og natur.

Figur 22 – Den samlede opførte kapacitet af landvindmøller (MW), 2. kvartal 2024

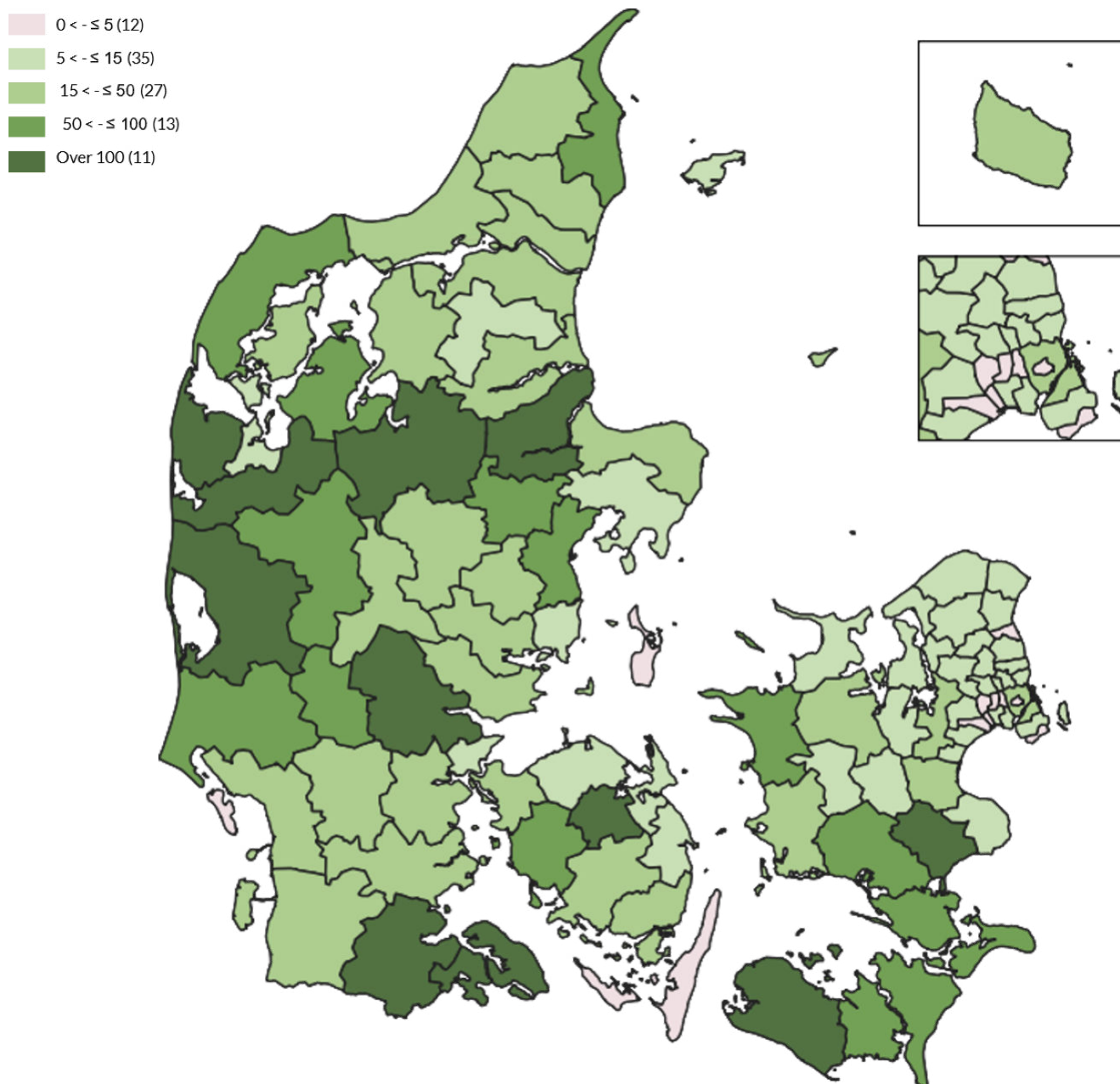

Anm. : Den samlede installerede kapacitet af landvindmøller.

Ved omregning mellem kapacitet og forventet produktion benyttes fuldstimer. Fuldstimer angiver, hvor mange timer et VE-anlæg producerer strøm i løbet af et år, hvis man omregner den årlige produktion til et tilsvarende antal timer, hvor anlægget producerer ved fuld kapacitet ("fuld last"). Det faktiske antal af fuldstimer for et VE-anlæg afhænger af konkrete forhold som f.eks. vind og vejr og den valgte teknologi. Det fremgår af Energistyrelsens teknologikatalog (2020), at det kan antages, at en ny landvindmølle producerer omkring 3.400 fuldstimer (MWh/MW).

Kilde: Energistyrelsen og Plan- og Landområdestyrelsen

Figur 23 – Den samlede opførte kapacitet af solcelleanlæg (MW), 2025

Anm. : Samlet installeret kapacitet for opførte solcelleanlæg i MW. Ved omregning mellem kapacitet og forventet produktion benyttes fuldstimer. Fuldstimer angiver, hvor mange timer et VE-anlæg producerer strøm i løbet af et år, hvis man omregner den årlige produktion til et tilsvarende antal timer, hvor anlægget producerer ved fuld kapacitet ("fuld last"). Det faktiske antal af fuldstimer for et VE-anlæg afhænger af konkrete forhold som f.eks. vind og vejr og den valgte teknologi.

Det fremgår af Energistyrelsens teknologikatalog (2020), at det kan antages, at et nyt terræninstalleret solcelleanlæg producerer omkring 1.340 fuldstimer (MWh/MW).

Kilde: Energistyrelsen og Plan- og Landområdestyrelsen

De danske småøer

Befolkningsudvikling

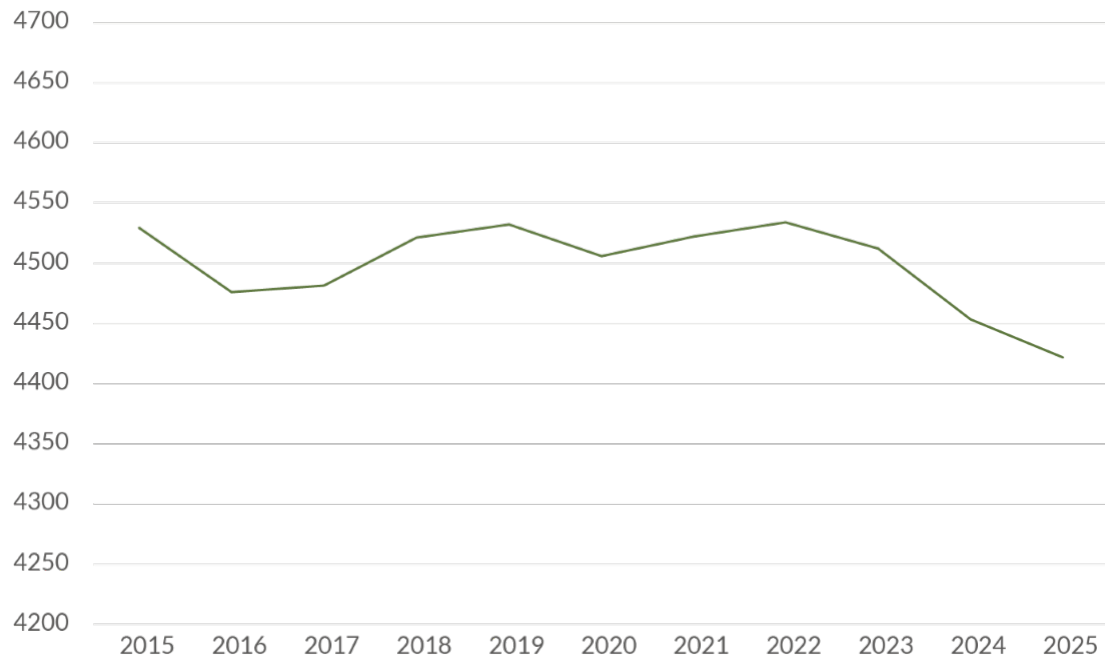
Det samlede befolkningstal på de 27 danske småøer har de sidste 10 år oplevet både stigninger og fald (figur 24). Siden 2022, hvor der forud havde været en stigning i befolkningstallet, er befolkningstallet igen faldet med 112 personer. Fra 2024-2025 er befolkningstallet faldet med 31 personer.

På grund af småøernes størrelse kan en procentmæssig stor befolkningsudvikling dække over en lille ændring i antal faktiske personer (figur 25). Birkholm har f.eks. oplevet den største procentvise stigning på 37,5 pct. siden 2020 – dette svarer dog i antal til en stigning på 3 personer. Orø (1020 indbyggere) har omvendt haft den største stigning i antal indbyggere siden 2020 på 69 personer, hvilket svarer til en procentvis udvikling på 7,3 pct.

Det største fald i antal indbyggere ses på Sejerø (301 indbyggere i alt), hvor der i 2025 bor 41 færre indbyggere sammenlignet med 2020 – svarende til et fald på 11 pct. Det

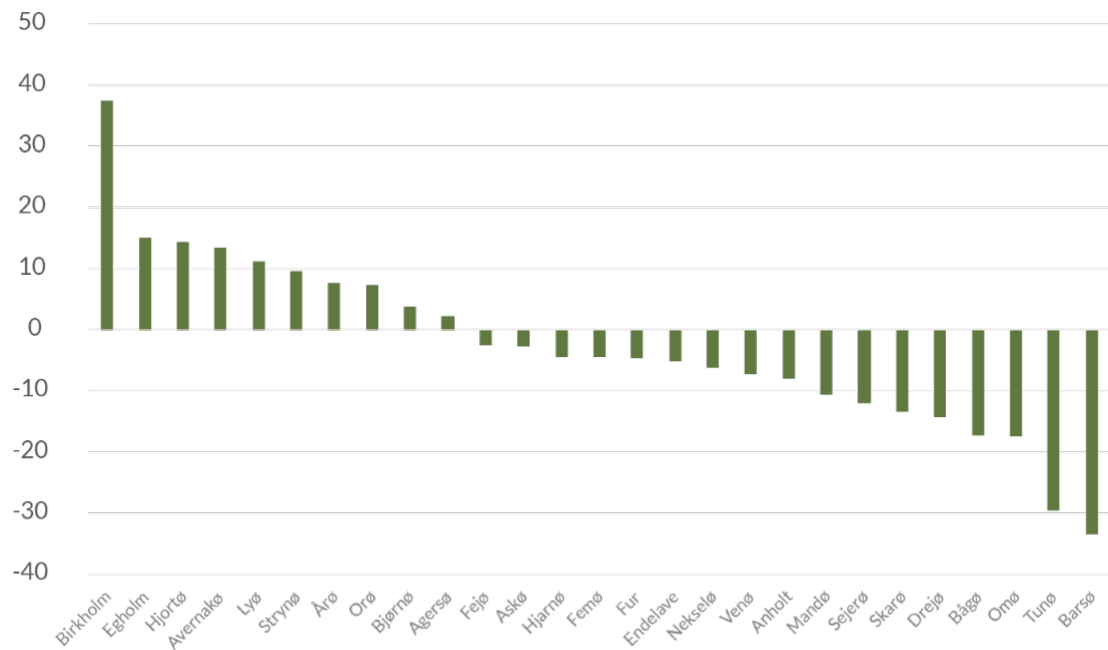
største procentvise fald findes på Barsø (10 indbyggere i alt) med -33,3 pct., svarende til et fald på 5 personer siden 2020.

Figur 24 – Udviklingen i befolkningstallet på de 27 småøer 2015-2025

Anm. : Befolkningstallet er opgjort 1. januar hvert år.
Kilde: Danmarks Statistik (BEF4)

Figur 25 – Befolkningsudviklingen på småøerne i pct., 2020-2025

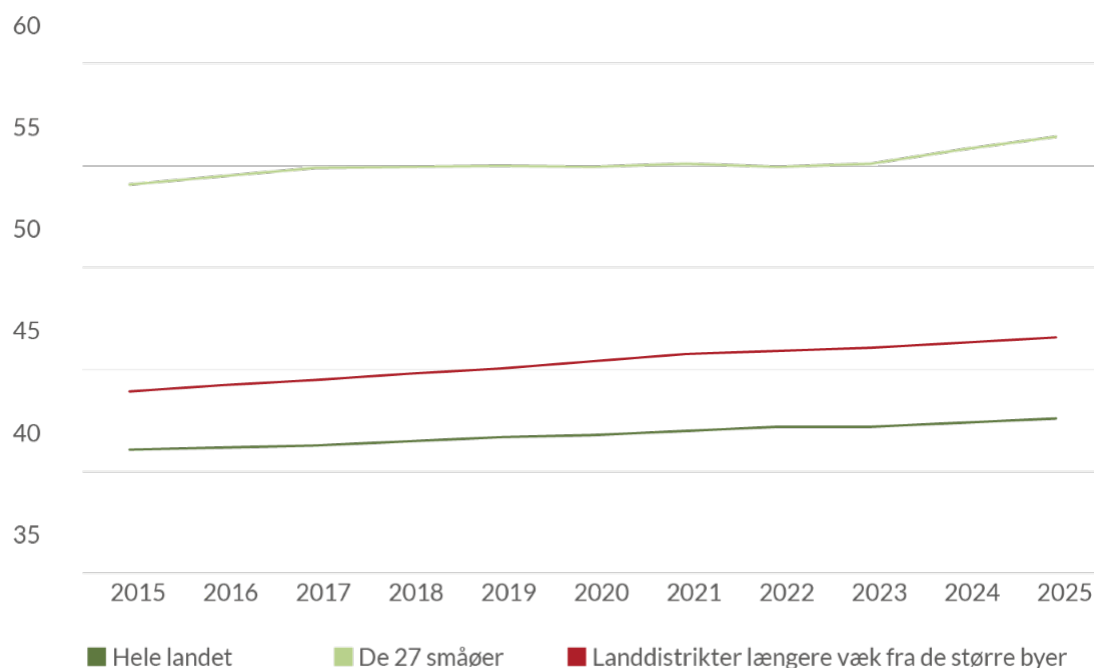
Kilde: Danmarks Statistik (BEF4) og Plan- og Landdistriktsstyrelsen

Gennemsnitsalder

Gennemsnitsalderen på de danske småøer er generelt højere end i resten af landet (figur 26). Gennemsnitsalderen på småøerne er i 2025 knap 14 år højere end det nationale

gennemsnit og knap 10 år højere end i landdistrikter længere væk fra de største byer. Gennemsnitsalderen er steget med 2,35 år på småøerne siden 2015, mens landsgennemsnittet er steget med 1,5 år i samme periode.

Figur 26 – Udvikling i gennemsnitsalderen på småøerne, 2015-2025

Kilde: Danmarks Statistik (KMGALDER) og Plan- og Landdistriktsstyrelsen

Socioøkonomiske nøgletal

Lokale beskæftigelsesmuligheder, gode færgeforbindelser og køreafstand til evt. arbejdsplads på fastlandet er alle faktorer, der kan have betydning for beskæftigelsen på småøerne. Småøerne har dog, på trods af den ofte mere besværede adgang til arbejdsmarkedet, en beskæftigelsesfrekvens, der ligger tæt på det nationale gennemsnit. I perioden 2014-2024 er antallet af beskæftigede på de 27 småøer ste-

get med 3,3 pct. (figur 27). Det er en positiv udvikling i forhold til årrækken 2013-2023⁷, hvor beskæftigelsen var faldet med 0,1 pct.

Sammenlignet med byer og landdistrikter på fastlandet er der generelt en lidt lavere disponibel indkomst på de 27 småøer, ligesom beskæftigelsesfrekvensen er den laveste på småøerne på tværs af sognetyperne.

Figur 27 – Socioøkonomiske nøgletal for de danske småøer og sognetyper, 2024

	Byområder i eller tæt på de større byer	Byområder længere væk fra de større byer	Landdistrikter tæt på de større byer	Landdistrikter længere væk fra de større byer	De 27 småøer
Beskæftigelsesfrekvens (2024)	77,8 pct.	75,6 pct.	82,5 pct.	78,7 pct.	75,1 pct.
Udvikling i antallet af beskæftigede (2014-2024)	23,1 pct.	11,0 pct.	10,5 pct.	0,4 pct.	3,3 pct.
Bruttoledighed (2024)	2,4 pct.	2,2 pct.	1,8 pct.	1,9 pct.	1,9 pct.

Gennemsnitlig disponibel indkomst, DKK (2024)	307.617 kr.	276.929 kr.	315.959 kr.	286.112 kr.	263.096 kr.
Grundskole som højest fuldførte uddannelse (2024)	16,6 pct.	24,5 pct.	20,0 pct.	24,1 pct.	21,4 pct.

Anm. : I opgørelsen indgår alle personer mellem 18 og 65 år.
Kilde: Danmarks Statistik og Social- og Boligstyrelsen

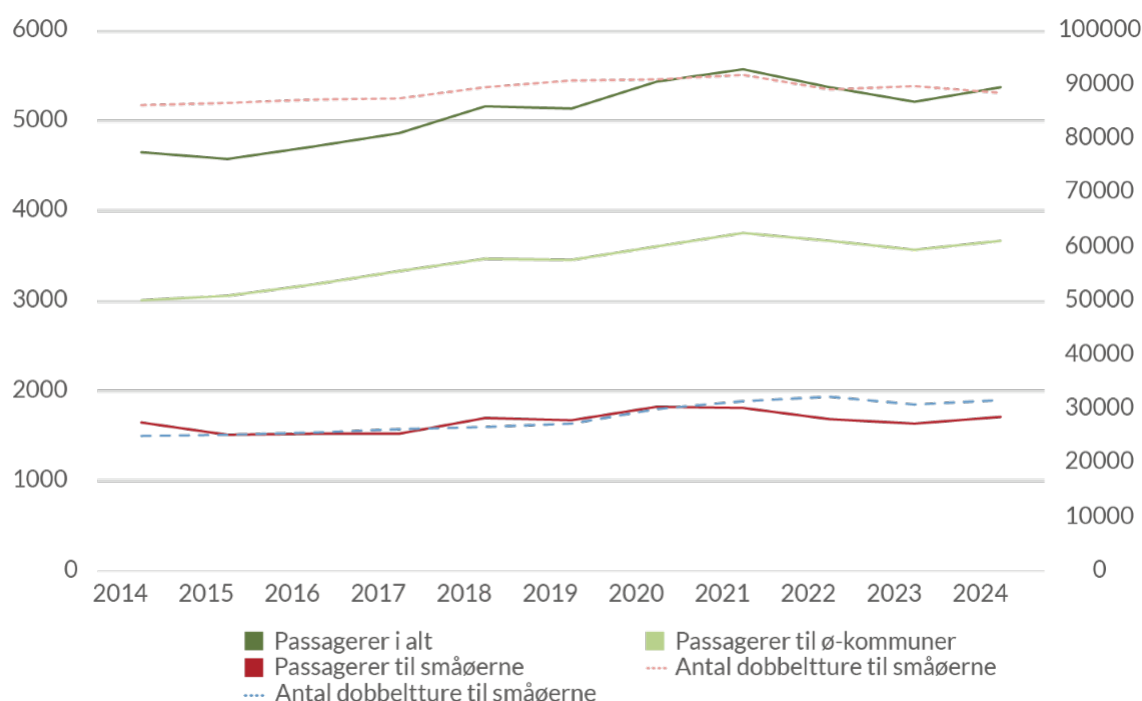
Udvikling i passagertal for ø-færgerne

Gode færgesforbindelser til og fra øerne er essentielt for at bevare muligheden for helårsliv herpå og for at fastholde og tiltrække nye beboere. Ø-færgerne er bindeledet mellem øens beboere, et større arbejdsmarked og for mange øer også til skoler og institutioner.

I 2024 var der i alt 3,6 mio. passagerer til ø-kommunerne og ca. 1,7 mio. passagerer til småøerne (figur 28). Fra 2015-2019, hvor der blev indført tilskudsordninger til ned-sættelse af færgetakster for personbefordring i 21 kommuner omfattende 33 ruter, ses en stigning i antallet af passagerer.

Antallet af dobbeltture til småøerne er steget en smule siden 2014 fra 86.208 til 88.454 årligt. I forhold til 2023 er antallet dog faldet en smule. Antallet af dobbeltture angiver, hvor mange gange en færge sejler frem og tilbage på én dag, og denne udvikling indikerer altså, at flere ruter serviceres med flere daglige dobbeltture ift. 2014. Antallet af dobbeltture er vigtige for øboere, der f.eks. dagligt skal til fastlandet i forbindelse med skole eller arbejde, eller for dagsgæster på øerne. På småøerne er antallet af dobbeltture højere i forhold til antal dobbeltture til ø-kommunerne, hvor der var ca. 31.700 i 2024.

Figur 28 – Udvikling i antallet af passagerer til danske øer (i 1000) og antal dobbeltture, 2014-2024

Anm. : Ø-kommuner (Læsø, Samsø, Fanø, Ærø), småøer (Orø, Sejerø, Agersø, Omø, Fejø, Femø, Baagø, Lyø, Avernakø, Barsø, Skarø, Drejø, Strynø, Aarø, Endelave, Venø, Anholt, Tunø og Fur). Oplysninger om færgeruterne til Nekselø, Bjørnø, Hjortø, Birkholm, Barsø, Hjarnø, Egholm samt ruten Orø-Hammer Bakke (privatejet) indgår ikke, da disse ruter primært grundet deres størrelse ikke indberetter data til Danmarks Statistik. Venstre akse referer til antal passagerer til hhv. småøerne og ø-kommunerne, i 1000. Højre akse referer til antal dobbeltture. Årene 2020 og 2021 var særlige år under COVID19, hvorfor disse må tolkes med forsigtighed.
Kilde: Danmarks Statistik (SKIB31) og Plan- og Landdistriktsstyrelsen

Regeringens initiativer på landdistriktsområdet

Regeringens Landdistrikt-sudspil: Sammenhæng og balance, 22. august 2024	Regeringens landdistrikt-sudspil ”Sammenhæng og balance: Frihed, fremtid og muligheder i hele Danmark” indeholder 33 initiativer, der har særlig fokus på at styrke og frisætte landdistrikterne. Landdistrikt-sudspillet udmønter 400 mio. kr. i 2024-2027.	https://regeringen.dk/aktuelt/publikationer-og-aftaletekster/regeringens-land-distrikt-sudspil-sammenhaeng-og-balance/
National strategi for bæredygtig vækst i dansk turisme	Aftalen om en ny national turismestrategi skal sikre, at dansk turisme fastholder det positive momentum og får endnu flere til at besøge og begejstres over Danmark hele året rundt. Den nationale turismestrategi udmønter de 4x25 mio. kr., der blev afsat til turismeområdet med finansloven for 2024.	https://www.blkm.dk/fileadmin/share/nyheder/Turismestrategi_Vej_til_baeredygtig_turismevaekst.pdf
Vækst og udvikling i landdistrikterne gennem ændring af planloven mv. af 10. oktober 2024	Vækst og udvikling i landdistrikterne gennem ændring af planloven mv. 10. oktober 2024. Aftalen har til formål at give mere frihed til lokal by- og landsbyudvikling, så byer og landsbyer får bedre mulighed for at udvikle sig i tråd med lokale ønsker.	https://www.blkm.dk/fileadmin/share/dokumenter/Aftale_om_planloven_for_2024._Vækst_og_udvikling_i_landdistrikterne_gennem_aendring_af_planloven.pdf
Særlige forsøgstilladelser til kyst- og naturturisme	Forsøgsordningen giver på udvalgte steder i Danmark mulighed for at udnytte overflødiggjorte bygninger med kystnær beliggenhed til turismeformål. Aftalekredsen har mulighed for at uddele op til 16 forsøgstilladelser. I november 2024 blev der givet ni forsøgstilladelser og en reservation af en tilladelse.	https://www.blkm.dk/aktuelt/singlevisning/ni-udvalgte-turismeprojekter-i-landdistrikterne-faar-mulighed-for-at-blive-til-virkelighed
Lokale Aktionsgrupper (LAG)	LAG-midlerne er finansieret af EU-midler fra den fælles landbrugspolitik for perioden 2023-27 og bliver tildelt til projekter, som sigter mod at fremme jobskabelse og økonomisk vækst i landdistrikterne. I aktionsgrupperne er det lokale, der skaber ideerne og arbejder for at udvikle deres eget lokalsamfund.	https://www.livogland.dk/lag-midler
Landdistriktspuljen	Økonomisk støtte til projekter med henblik på udvikling af landdistrikterne, de små øer og de maritime miljøer.	https://www.retsinformati-on.dk/eli/Ita/2025/224
Aftale om en ny erhvervs- og professionsrettet gymnasieuddannelse	Med den politiske aftale mellem regeringen, Socialistisk Folkeparti og Dansk Folkeparti om en reform af ungdomsuddannelses-området af februar 2025 etableres en ny gymnasieuddannelse kaldet erhvervs- og professionsrettet eksamen, der skal forberede eleverne til at starte på en erhvervsuddannelse eller en videregående uddannelse. Placeringen af epx skal blandt andet tage højde for at understøtte det geografiske udbud af gymnasieuddannelser og erhvervsuddannelser uden for de større byer og en balanceret elevsammensætning i de større byer.	https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/aktuelt/pdf25/feb/250218---aftale-om-en-ny-erhvervs-og-professionsrettet-gymnasieuddannelse--epx-reform-.pdf
Foreningsudspil	Regeringen har den 19. august 2025 fremlagt et ambitiøst foreningsudspil, der gør op med bureaukratiet for det frivillige idræts- og foreningsliv. I alt indeholder udspillet 30 initia-	https://kum.dk/fileadmin/_kum/1_Nyheder_og_presse/2025/Udspil_Foeringslivet-TG.pdf

	tiver, der skal gøre op med det unødvendige bureaukrati, der skaber besvær for de frivillige ildsjæle i landets foreninger.	
Aftale om rød løber for produktionsvirksomheder	Med en række tiltag vil regeringen gøre det nemmere at etablere og udvide produktionsfaciliteter i Danmark med det formål at sikre attraktive og konkurrencedygtige rammevilkår for at etablere og udvide produktion i Danmark. Et centralt tiltag er bl.a. udpegning af industriparker forbeholdt produktionserhverv, der skal være med til at sikre egnede arealer med adgang til den nødvendige erhvervsmæssig infrastruktur til produktionsvirksomheder.	https://www.em.dk/Media/638677818914319707/Aftale%20om%20R%C3%B8d%20l%C3%B8ber%20for%20produktionsvirksomheder.pdf
Aftale om Sundhedsreform 2024	Regeringen har indgået en bred politisk aftale om en sundhedsreform, som vil styrke sundhedsvæsenet og rykke det tættere på borgerne.	https://www.ism.dk/publikationer-sundhed/2024/november/aftale-om-sundhedsreform-2024
Landsbyfornyelsespuljen	80 mio. kr. til landsbyfornyelse i 2025 og frem til 2027	https://www.sbst.dk/bolig/byfornyelse/landsbyfornyelse-
Justeret tilskud til ungdomsuddannelser, herunder udkantstilskud	Regeringen har med virkning fra finansloven for 2025 justeret taxameter- og tilskudssystemet for ungdomsuddannelserne, med formålet at understøtte, at elever i hele landet har adgang til en bred vifte af økonomisk bæredygtige ungdomsuddannelser af høj kvalitet.	https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/aktuelt/pdf24/dec/241204justeringer-af-taxameter-og-tilskudssystemet--understtelse-af-konomisk-bred-ygtige-ungdomsudda.pdf
Grøn Investeringsordning	Den grønne investeringsordning støtter etablering og udvidelse af produktionsfaciliteter til vindteknologi og teknologi til PtX. Der var afsat 657 mio. kr. til puljen i 2025. Regeringen har med FFL26 foreslået at afsætte midler til at forlænge ordningen i 2026.	https://www.em.dk/aktuelt/nyheder/2025/apr/nu-aabner-trecifret-millionstoette-til-danmarks-groenne-styrkepositioner
Kollektiv mobilitet i hele Danmark	Regeringen har nedsat et ekspertudvalg, som i juni 2025 har fremlagt en række anbefalinger om bl.a. kollektive transportløsninger, der kan bruges i landdistrikter og mindre byområder.	https://www.trm.dk/temaer/ekspertudvalg-om-kollektiv-mobilitet-i-hele-danmark
Bredbåndspuljen forsættes	50 mio. er afsat til puljen i 2025 og 25 mio. i 2026 og 2027.	https://digst.dk/tele/bredbaandsudrulning/bredbaandspuljen/
Ny lukkelov	Regeringen, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti og Radikale Venstre har truffet aftale om en modernisering af lukkeloven, som gør det muligt for butikker i bymidter i byer med under 16.850 indbyggere at holde åbent på lukkedage, og det gøres lettere for alle kommuner at holde butikkerne åbne i forbindelse med arrangementer på lukkedage. Derudover fastsættes yderligere 10 mio. kr. til Landdistriktspuljens delpulje for borgerdrevne dagligvarebutikker.	https://www.em.dk/aktuelt/nyheder/2025/maj/ny-lukkelov-skal-styrke-butiksliv-og-udvikling-i-lokalsamfund

Mere liv i bymidter og landdistrikter	Der er afsat 142 mio. kr. til at skabe mere liv i bymidter. De første ca. 50 mio. kr. blev udmøntet i april 2025, mens de resterende ca. 92 mio. kr. er under udmøntning.	https://www.em.dk/aktuelt/nyheder/2025/maj/nu-kan-kommuner-soege-om-millionboost-til-udvikling-af-bymidter-
	Gennem Aftale om mere liv i bymidter og landdistrikter 2021 er der desuden afsat 180,0 mio. kr. i alt i perioden 2022-2027 til fornyelse af bymidter og placering af lokale velfærdscentre.	https://www.sbst.dk/bolig/byfornyelse/statslig-ramme-til-fornyelse-af-bymidter-
	Gennem samme aftale er der under forsøgsordningen for frie bymidter afsat i alt 130 mio. kr. til medfinansiering af fornyelse og etablering af lokale velfærdsfunktioner i bymidten. Forsøgsordningen løber fra 2024 til 2029.	https://www.plst.dk/plantemaer/bymidter/forsogsordning-med-frie-bymidter
Aftale om Iværksætterpakken	Med den politiske aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Radikale Venstre og Dansk Folkeparti afsættes ca. 2,2 mia. kr. i årene 2024-26 og ca. 1,2 mia. kr. om året fra 2027 og frem, herunder bl.a. en ramme på 1 mia. kr. til nye vækstlån i landdistrikter.	https://www.em.dk/aktuelt/nyheder/2024/jun/bredt-flertal-enige-om-milliardaftale-for-dansk-ivaerksaetteri
Strategi for virksomhedsudvikling i hele Danmark	Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse har udarbejdet en ny strategi, som centrerer sig om fire strategiske målsætninger: at 1) understøtte virksomhedernes omstilling, 2) fremme danske styrkepositioner, 3) forenkle fremtidens erhvervsfremme og 4) tilbyde indsatser i hele landet	https://www.em.dk/aktuelt/nyheder/2024/maj/ny-strategi-skal-styrke-vaeksten-i-hele-landet-
Grøn Trepert	Parterne bag Den Grønne Trepert indgik i sommeren 2024 den historiske <i>Aftale om et Grønt Danmark</i> . Senere samme år lavede SVM-regeringen den politiske aftale <i>Implementering af et Grønt Danmark</i> med SF, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti og Radikale Venstre, der sikrer bred opbakning til gennemførelse af trepartsaftalen. Indsatserne i aftalen har til formål at reducere sektorens udledninger af drivhusgasser og bidrage til at indfri Danmarks 2030-klimamål samt sikre bedre vilkår for natur, biodiversitet, vandmiljø og drikkevand.	https://regeringen.dk/nyheder/2024/regeringen-og-parterne-i-groen-trepart-indgaar-historisk-aftale-om-et-groent-danmark/
Aftale om en markant styrkelse af erhvervsuddannelserne	Regeringen har indgået en bred politisk aftale om en markant styrkelse af erhvervsuddannelserne. Aftalen indebærer bl.a. en udvidelse af adgangen til skolehjem samt et tilskud til erhvervsskoler i Sydjylland, der har til formål at fremme udbuddet af erhvervsuddannelser på tysk eller engelsk i grænselandet.	https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2025/maj/250506---ny-aftale-om-massiv-investering-i-erhvervsuddannelserne-er-paa-plads
Ulvbehandlingsplan	Regeringens ulvbehandlingsplan øger trygheden for borgere i de landdistrikter, hvor der er ulve og skaber bedre vilkår for husdyrholdere i berørte områder.	https://mgtp.dk/nyheder/2025/apr/ulvbehandlingsplan-bedre-muligheder-for-at-regulere-ulven-lokale-ulvevaernsgrupper-og-oegget-beskyttelse-af-husdyr-

Lokale treparter	Den nye lokale organisering i 23 lokale treparter er en central motor i omlægningsindsatsen og har til opgave at udarbejde omlægningsplaner - som er de lokale treparter samlede planer for indfrielse af kvælstofindsatsbehovet via arealomlægning. De lokale treparter skal sikre en bred forankring og løbende politisk opmærksomhed på arbejdet og består af repræsentanter med lokal ekspertise fra kommuner, landbrugsorganisationer, naturorganisationer og Naturstyrelsen.	https://mgtp.dk/arbejdsomraader/de-lokale-treparter
Støtte til landbrug på de ikke-brofaste øer	Aftalekredsen bag <i>Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug</i> blev i oktober 2021 enige om årligt at afsætte 20 mio. kr. i perioden 2022-27 til at understøtte landbrugssektoren på de ikke-brofaste øer. Der gives under ordningen et tilskud på 500 kr. per hektar op til 100 hektar for landbrugsarealer beliggende på de ikke-brofaste øer.	https://regeringen.dk/aktuelt/tidligere-publikationer/aftale-om-groen-omstilling-af-dansk-landbrug/
3. tillæg til aftale om Flere og bedre uddannelsesmuligheder i hele Danmark	Regeringen og aftalepartierne (Socialistisk Folkeparti, Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti) har fordelt overskydende midler fra den politiske aftale om Flere og bedre uddannelsesmuligheder i hele Danmark til 5 regionale uddannelsesinitiativer.	https://ufm.dk/lovstof/politiske-aftaler/aftale-om-flere-og-bedre-uddannelsesmuligheder-i-hele-danmark/3-tillaegsaftale-fra-18-juni-2025-1
Tilskud til nedsættelse af færgetakster i 2024-2027	I perioden 2024-2027 er tilskud til nedsættelse af færgetakster for passagerer hævet med ca. 51 mio. kr. til samlet ca. 100%.	https://www.retsinformati-on.dk/eli/lta/2025/926
National fordelingsmodel for læger	Fra juli 2025 skal en national fordelingsmodel for læger i det almenmedicinske tilbud sikre læger der, hvor behovet er størst. Dette er et af flere initiativer vedr. det almenmedicinske tilbud i Aftale om Sundheds-reform 2024, som regeringen indgik med et bredt flertal af Folketingets partier. Den nationale fordelingsmodel opgør befolkningens behandlingsbehov i det almenmedicinske tilbud på baggrund af deres demografiske, socioøkonomiske og helbredsmæssige karakteristika. På baggrund af behandlingsbehovet fastlægger modellen, hvor nye klinikker må oprettes. Initiativet skal ses i sammenhæng med, at kapaciteten og kompetencerne i det almenmedicinske tilbud skal udbygges. Målet er at øge antallet af læger i det almenmedicinske tilbud fra 3.500 til mindst 5.000 i 2035.	https://sundhedsdatastyrelsen.dk/data-og-registre/publikationer/almenpraksis-og-kommuner/national-fordelingsmodel-for-laeger
Permanentgørelse af ordningen om lån på landet	Regeringen har udvidet spændet for garantien på de lån, der er omfattet af ordningen. Staten kan garantere for den del af lånet, der ligger i spændet 40-90 pct. af ejendommens værdi, frem for 60-90 pct. som ordningen er i dag. Garantien udgør fortsat 90 procent af lånebeløbet under garantien.	https://www.folketingstidende.dk/samling/20241/lovfor-slag/L193A/20241_L193A_som_vedtaget.pdf
Aftale om Ungeløftet – flere unge i arbejde og forpligten- de fællesskaber	Regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), Socialistisk Folkeparti, Konservative Folkeparti og Radikale Venstre har indgået en aftale om at investere i de unges frem-	https://bm.dk/media/r5zhpuzn/aftale-om-ungeloeftet.pdf

tid for at hjælpe flere med at realisere deres potentiale på en arbejdsplads, på en uddannelse eller i andre fællesskaber.

3. Vækst, beskæftigelse og turisme i landdistrikterne

Vækst, beskæftigelse og turisme i Danmark er ikke ensartet på tværs af land og by. Hvor offentlig administration, undervisning og sundhed, både i land og by er den branche, der beskæftiger flest, fylder nogle brancher, som samlet set udgør en stor andel af stigningen i beskæftigelse på landsplan, næsten ikke i landdistrikterne. Dette gælder blandt andet brancher inden for den private servicesektor, vidensproduktion, information og kommunikation. I landdistrikterne er det derimod brancher knyttet til primære erhverv, produktion, industri og turisme, som fylder.

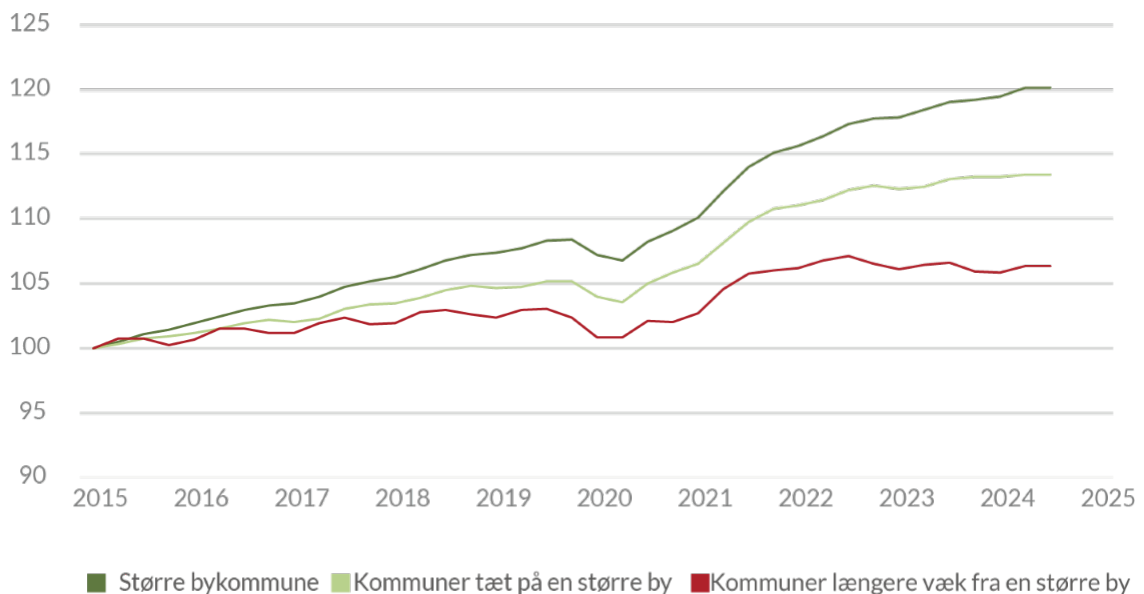
Forholdene for vækst, beskæftigelse og erhverv er på mange måder rammesættende for landdistrikternes udvikling. Tilgængeligheden af arbejdskraft har betydning for erhvervsudviklingen, ligesom attraktive arbejdspladser er vigtige for at tiltrække og fastholde borgere i landdistrikterne. Samtidig sker der store forandringer i landdistrikterne, som vil have indvirkning på både beskæftigelse og den fremadrettede erhvervsudvikling.

Den grønne omstilling og nye mål for arealanvendelsen i Danmark betyder, at nye typer beskæftigelsesformer skal opstå, og at andre skal fylde mindre end hidtil. Digitalisering og øget mulighed for fjernarbejde betyder også forandringer i, hvad man kan arbejde med i landdistrikterne. Samtidig pendler danskerne længere, hvilket gør, at pendleroplandet til arbejdspladserne rundt om i landet er blevet større. Endelig har turisme stor betydning for vækst og beskæftigelse i nogle landdistrikter. Dagsordener som, hvordan man sikrer helårsturisme og udnytter stedsbunde potentialer til at tiltrække turister, er vigtige i disse landdistrikter, for at turismeøkonomien kommer landdistrikterne til gavn.

Arbejdskraft og beskæftigelse

Figur 29 viser den procentvise udvikling i antal personer, der har haft lønindkomst i Danmark fra 2015-2025. På tværs af kommunetyper er beskæftigelsen steget de seneste 10 år, om end stigningen er størst i større bykommuner (20,1 pct.). I kommuner længere væk fra en større by er beskæftigelsen steget med 6,3 pct. siden 2015.

Figur 29 – Ændring i beskæftigelsen på kommunalt niveau, 2015-2025 (1. kvartal)

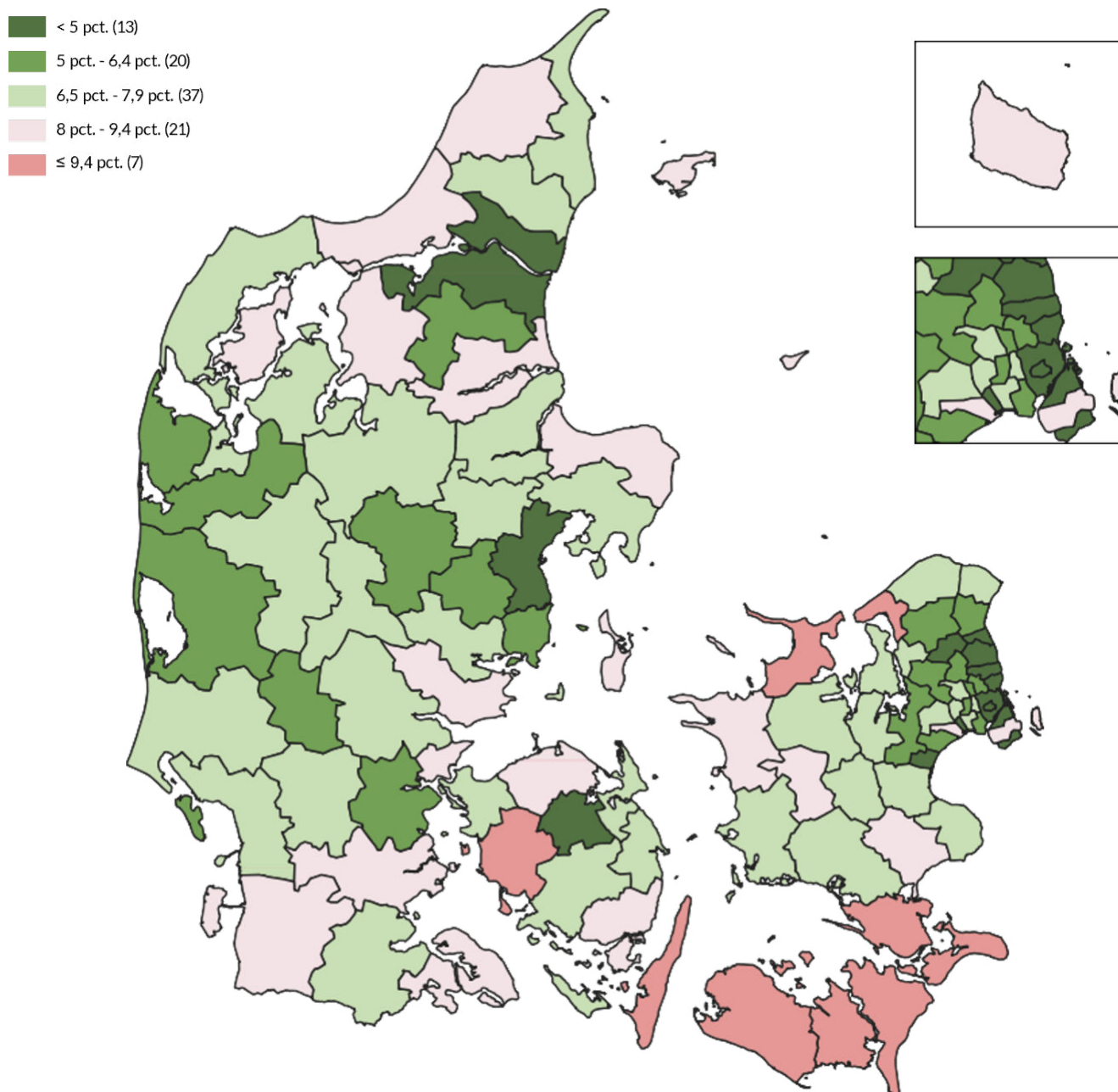
Anm. : Figuren viser udviklingen i antal personer omregnet til fuldtidspersoner, der har haft lønindkomst i Danmark (alternativt dansk indregistrerede virksomheder jf. CVR-registeret) med bopæl inden for hver kommunekategori i perioden. Beskæftigelsestallet er beregnet som en gennemsnit af de to seneste kvartaler. Indeks 2015 = 100.

Kilde: Jobindsats.dk (Jobindikatorer – Antal lønmodtagere efter bopæl) og Plan- og Landdistriktsstyrelsen

Der er en tendens til, at landdistrikterne har en højere andel af unge uden uddannelse eller beskæftigelse (figur 30). Omvendt er andelen lavest i de større bykommuner, hvilket bl.a.

skal ses i lyset af, at mange unge flytter til de store byer for at studere, hvilket bringer andelen af unge uden uddannelse ned.

Figur 30 – Andelen af unge uden uddannelse eller beskæftigelse, kommuneniveau, 2023

Anm: Figuren viser andelen af unge (15-24 år) uden tilknytning til uddannelse eller arbejdsmarkedet fordelt på kommuneniveau.

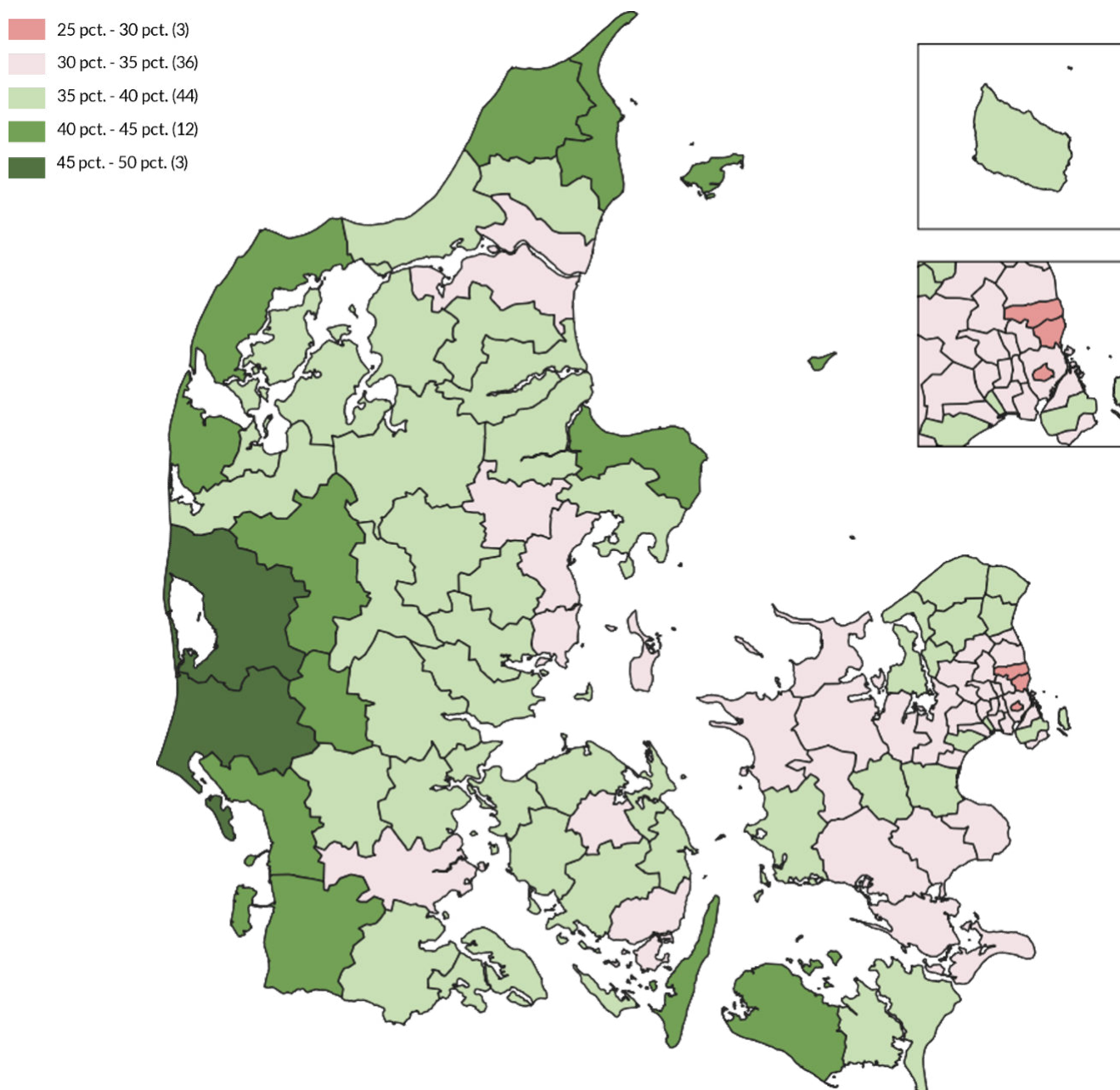
Kilde: Styrelsen for It og Læring, beregning baseret på Danmarks Statistiks registre

Det ser dog anderledes ud, hvis man kigger på unge med fritidsjob, hvor der generelt findes høje andele uden for de større bykommuner (figur 31). Andelen af unge i alderen 13-17 år med fritidsjob er højest i flere af de vestjyske kommuner. I Varde Kommune findes den højeste andel – her har 47,7 pct. af de 13-17-årige et fritidsjob. Derefter følger Fanø (46,8 pct.) og Ringkøbing-Skjern Kommune (45,3 pct.). De laveste andele af unge med fritidsjob findes i Frederiksberg,

Gentofte og Lyngby-Tårnbæk Kommune, hvor andelen er ca. 29 pct.

Hvor mange unge, der har fritidsjob i en given kommune, kan afhænge af flere faktorer, såsom udbuddet af fritidsjobs, tradition for at unge er i arbejde, samt familiers indkomstniveau, der kan have betydning for unges behov for at tjene deres egne penge.⁸

Figur 31 – Andelen af unge med fritidsjob på kommuneniveau, 2023

Anm. : Andelen af unge mellem 13 og 17 år i beskæftigelse efter bopæl. Man er beskæftiget, når man normalt arbejder mindst én time i referenceugen ultimo november. Langt hovedparten i gruppen 13-17 år er i gang med en uddannelse samtidig med, at de har et fritidsjob. Opgørelsen tager ikke højde for sæsonudsving, hvorfor en øget beskæftigelse blandt unge i f.eks. sommerferien ikke kommer til udtryk af denne figur.

Kilde: Danmarks Statistik (RAS210)

Indkomst på kommuneniveau

Figur 32 viser udviklingen i den reale medianindkomst fra 2013-2023. Medianindkomsten definerer den indkomst, hvor præcis halvdelen af befolkningen har en højere indkomst og halvdelen har en lavere indkomst. Dette mål anvendes, da det giver et bedre indtryk af borgernes reelle indkomst end gennemsnitsindkomsten, hvor enkelte borgere med store indkomster kan trække gennemsnitsindkomsten uforholdsmæssigt meget op i forhold til den almindelige borger i en kommune.

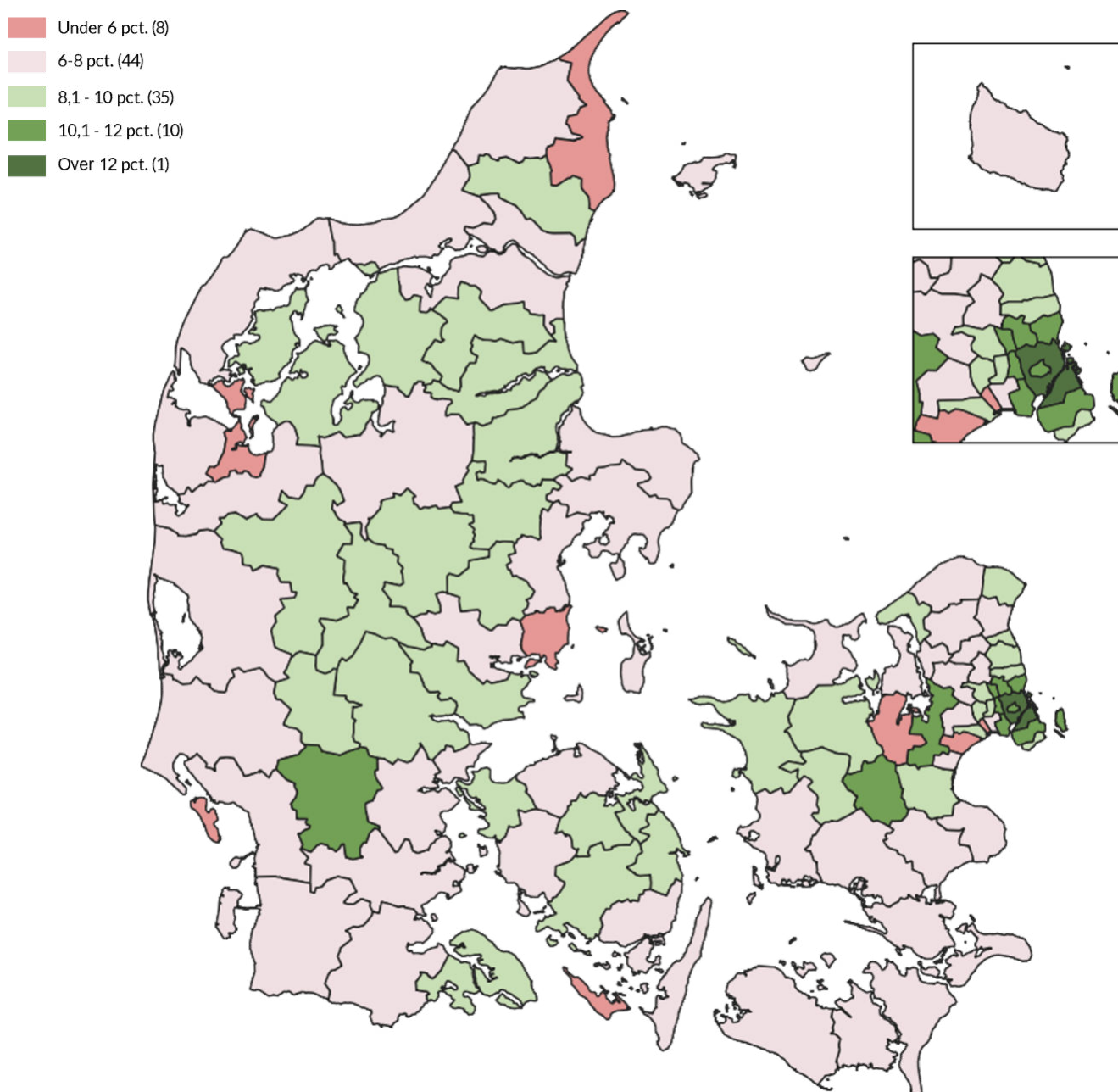
Af figur 32 ses det, at den reale medianindkomst er steget i alle kommuner, men mest i hovedstadsområdet. Enkelte andre kommuner som Vejen og Ringsted Kommune har dog også haft en relativt stor udvikling i medianindkomsten på henholdsvis 10,1 pct. og 10,7 pct. fra 2013-2023.

Kommunerne med den mindste vækst i medianindkomsten er Fanø Kommune (0,8 pct.), Vallensbæk Kommune (2,7 pct.) og Ærø Kommune (3,8 pct.). Der er altså både kommuner tættere på en større by og kommuner længere væk fra en større by, som har haft en mindre udvikling i perioden. Fre-

derikshavn Kommune, som er en kommune længere væk fra en større by, har f.eks. en lav udvikling i medianindkomst (5,3 pct.), mens også Odder Kommune, som er tæt på en større by, har haft en stigning på 5,8 pct. i perioden fra 2013-2023. Aarhus Kommune, som er en større bykommune, har haft en stigning på 6,9 pct. i medianindkomsten fra 2013-2023, hvilket er noget mindre end f.eks. Københavns Kommune, som i samme periode har haft den største stigning af alle kommuner på 18,3 pct.

Selvom medianindkomsten i Danmark samlet set er steget over en 10-årig periode, er den i 79 kommuner faldet fra 2022-2023 ifølge Arbejdernes Erhvervsråd. Hoveddelen af de kommuner, der oplevede en fremgang i medianindkomsten fra 2022-2023 er beliggende i eller omkring hovedstadsområdet. Derudover har Bornholm og Odense Kommune også oplevet fremgang. Ingen jyske kommuner oplevede fremgang i medianindkomsten fra 2022-2023.⁹

Figur 32 – Udviklingen i den reale medianindkomst efter skat i hver kommune, 2013-2023

Anm. : Opgjort på baggrund af husstandsekvivaleret disponibel indkomst deflateret med forbrugerprisindekset.
Kilde: Arbejdernes Erhvervsråd (AE) på baggrund af Danmarks Statistiks registre

International arbejdskraft

International arbejdskraft¹⁰ har i høj grad bidraget til fremgangen i beskæftigelsen på det danske arbejdsmarked (figur

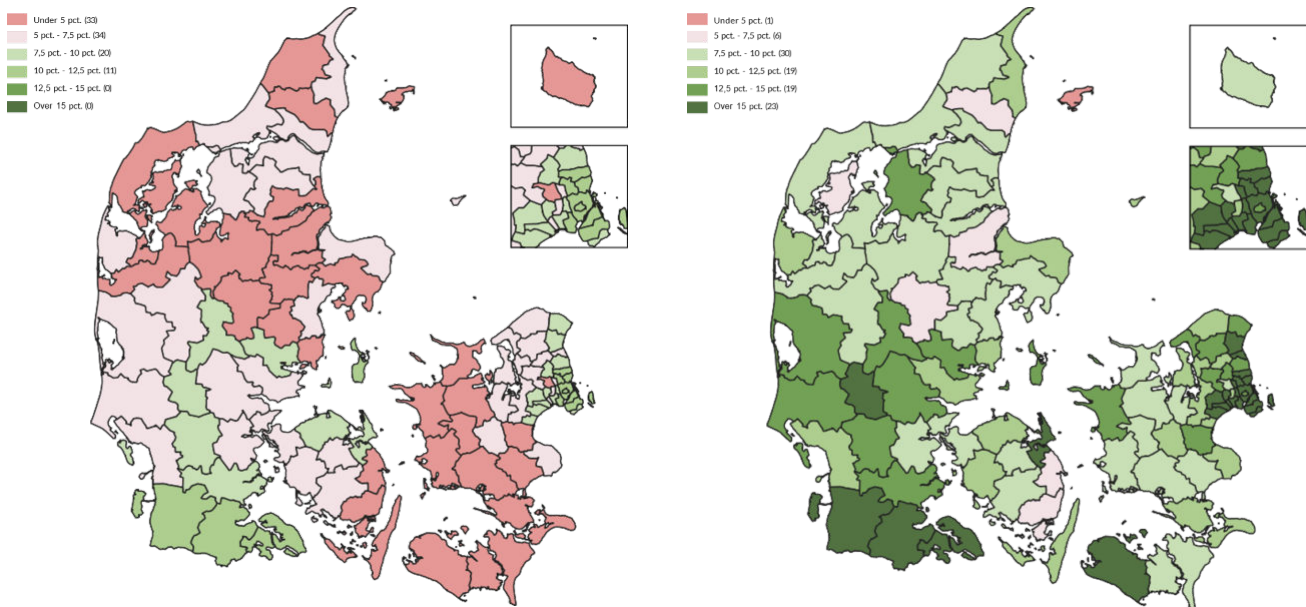
33). De sidste 10 år er andelen af international arbejdskraft ud af den samlede lønmodtagerbeskæftigelse i Danmark steget med næsten 5,8 pct. point.

Lolland Kommune har oplevet den største vækst svarende til en stigning på 21,8 pct. point. Dermed udgør udenlandske statsborgere 26,5 pct. af arbejdskraften i Lolland Kommune. Denne vækst kan blandt andet tilskrives en stor efterspørgsel på arbejdskraft i forbindelse med det igangværende Femern-Belt byggeri.¹¹ Derefter følger Gladsaxe og Billund

Kommune - begge med en stigning i andelen af udenlandsk arbejdskraft på ca. 11 pct. point (figur 33).

Ifølge en analyse fra SMV Danmark, om udviklingen i ikke-vestlige indvandreres beskæftigelse (2008-2024), er det de ikke-vestlige indvandrere, som i høj grad sikrer, at tilbagegangen ikke er større i kommuner, hvor der ellers er beskæftigelsestilbagegang.¹²

Figur 33 – Andelen af international arbejdskraft på kommuneniveau, 2014 (tv) og 2024 (th)

Anm. : Figurene viser den internationale arbejdskrafts andel af den samlede beskæftigelse efter arbejdssted på kommuneniveau.

Kilde: Jobindsats.dk (Antal fuldtidsbeskæftigede udenlandske statsborgere og antal fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere efter arbejdssted)

Særlig mangel på arbejdskraft i landdistrikterne?

Center for Regional- og Turismeforskning har i en analyse fra 2023 undersøgt, hvorvidt den nationale mangel på arbejdskraft inden for specifikke brancher har særlige forhold i landdistrikterne.¹³ Kort sagt: findes der særlige 'landdistriktsarbejdsmarkeder'?

Undersøgelsen viste blandt andet, at mens der er tydelige geografiske forskelle på branchefordelingen, hvor primære erhverv og produktion især fylder uden for de største byer, og de videnstunge erhverv særligt fylder i Hovedstads- og storbykommunerne, er erhvervssektorerne mere jævnt fordelt geografisk. Særligt eksporterhverv er udbredt også i de mere tyndtbefolkede områder.

Beskæftigelsesudviklingen har været størst i hovedstads- og bykommuner, men alle hovedbrancher har oplevet beskæftigelsesvækst på tværs af geografi, med undtagelse af landbrug, skovbrug og fiskeri. Dog har den største branchemæssige vækst været indenfor videnstunge servicebrancher, som primært ligger i de større byer.

Der er stor forskel på manglen på arbejdskraft på tværs af brancher, men ikke nødvendigvis i forhold til geografi. På nationalt niveau er manglen på arbejdskraft størst inden for bygge- og anlægsbranchen, hotel og restaurationsbranchen og sundhedsvæsenet – brancher som også fylder meget i landkommunerne. Undersøgelsen viste også, at der fortsat vil være et overskud af uaglærte, men mangel på faglærte.

Undersøgelsen konkluderer, at landdistrikterne ikke har et særligt problem med arbejdskraft i forhold til resten af landet.

Dette bakkes op af en undersøgelse fra Styrelsen for Arbejdsmarked og rekruttering fra 2024.¹⁴ Undersøgelsen viser, at arbejdsgiverne oplever mislykkede rekrutteringer i nogenlunde samme omfang i Hovedstadsområdet (23%) som i de fleste andre dele af Danmark (f.eks. 25% i Nordjylland, 21% i Vestjylland og 27% i Sønderjylland). Undersøgelsen viser også, at sektorerne med de højeste samlede fejlslagne rekrutteringsrater er: hoteller og restauranter (34%), byggeri (32%), detailhandel (26%) og industri (25%).

En mere tydelig land-by faktor er, at land- og oplandskommunerne generelt har sværere ved at rekruttere arbejdskraft uden for den landsdel, de er beliggende i, mens det modsatte ikke er tilfældet for de øvrige kommunetyper. Det er blandt andet gældende for de brancher, som er beliggende i de kommunetyper, hvor arbejdskraften er kendetegnet ved en lav arbejdskraftsmobilitet.

¹³ Larsen, K. T., Manniche, J., Hedetoft, A. ”Arbejdsmarkeder og arbejdskraft i danske landdistrikter”, 2023. Center for Regional og Turismeforskning.

¹⁴ Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering. 2024: <https://star.dk/om-styrelsen/publikationer/2024/03/rekrutteringssurvey-marts-2024/>

Strukturudvikling i landbrug og gartneri

Landbrug har som branche traditionelt fyldt meget både i areal og i beskæftigelse i Danmarks landdistrikter. Ifølge Danmarks Statistik udgør landbruget 2,62 mio. hektar i 2023. Til sammenligning er hele Danmarks areal ca. 4,3 mio. hektar. Det opdyrkede areal i dag er en smule mindre end i 2013, hvor landbruget udgjorde ca. 2,627 mio. hektar.¹⁵

De sidste 10 år er antallet af beskæftigede i landbrug og gartneri generelt faldet (figur 34). Antallet af beskæftigede

inkluderer også deltidsbeskæftigede. Samtidig er der blevet ca. 8200 færre bedrifter. Der har dog været en stigning i antallet af store bedrifter over 200.000 ha, på i alt 422 bedrifter (figur 35).

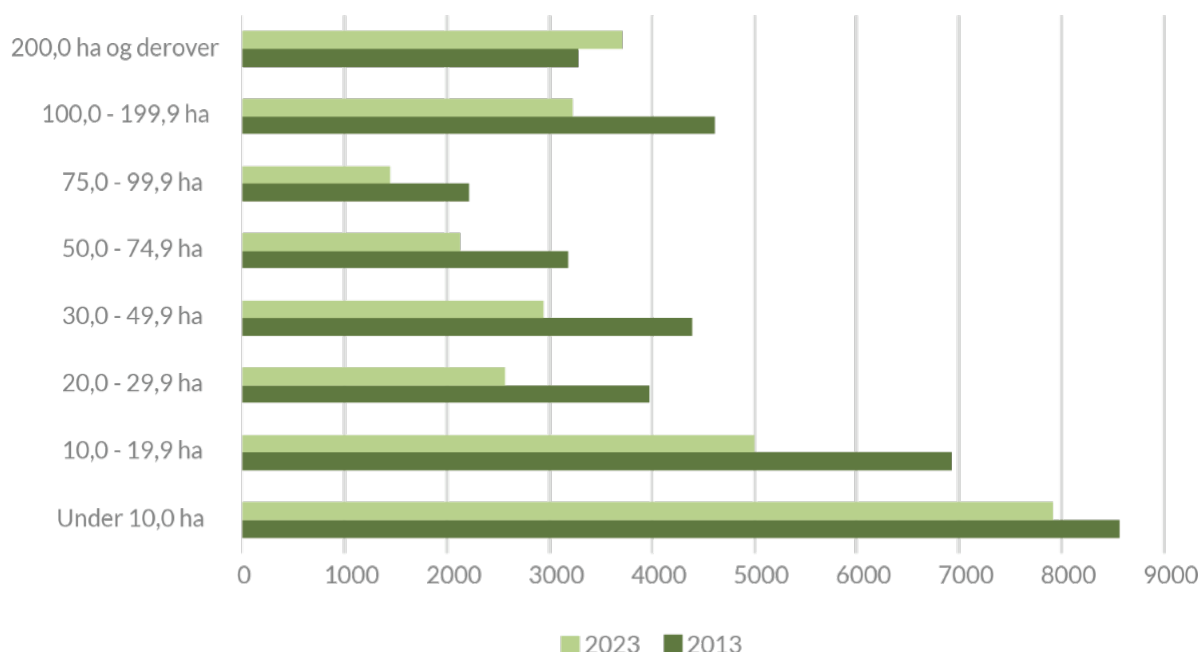
Der er generelt flest bedrifter og ansatte i landbrug og gartneri i Region Syddanmark og Region Midtjylland (figur 34). I 2023 var knap 21.500 ansat i branchen i Region Midtjylland – et fald på lidt over 3.200 beskæftigede personer siden 2013. Samtidig er antallet af bedrifter faldet med ca. 3.000 i regionen.

Figur 34 – Antal bedrifter og antal beskæftigede personer i landbrug og gartneri fordelt på regioner, 2013 og 2023

Anm. : Figuren viser antallet af bedrifter og beskæftigede (både deltids- og fuldtidsansatte) personer i landbrug og gartneri.
Kilde: Danmarks Statistik (BDF307)

Figur 35 – Udvikling i antal bedrifter efter størrelse, 2013 og 2023

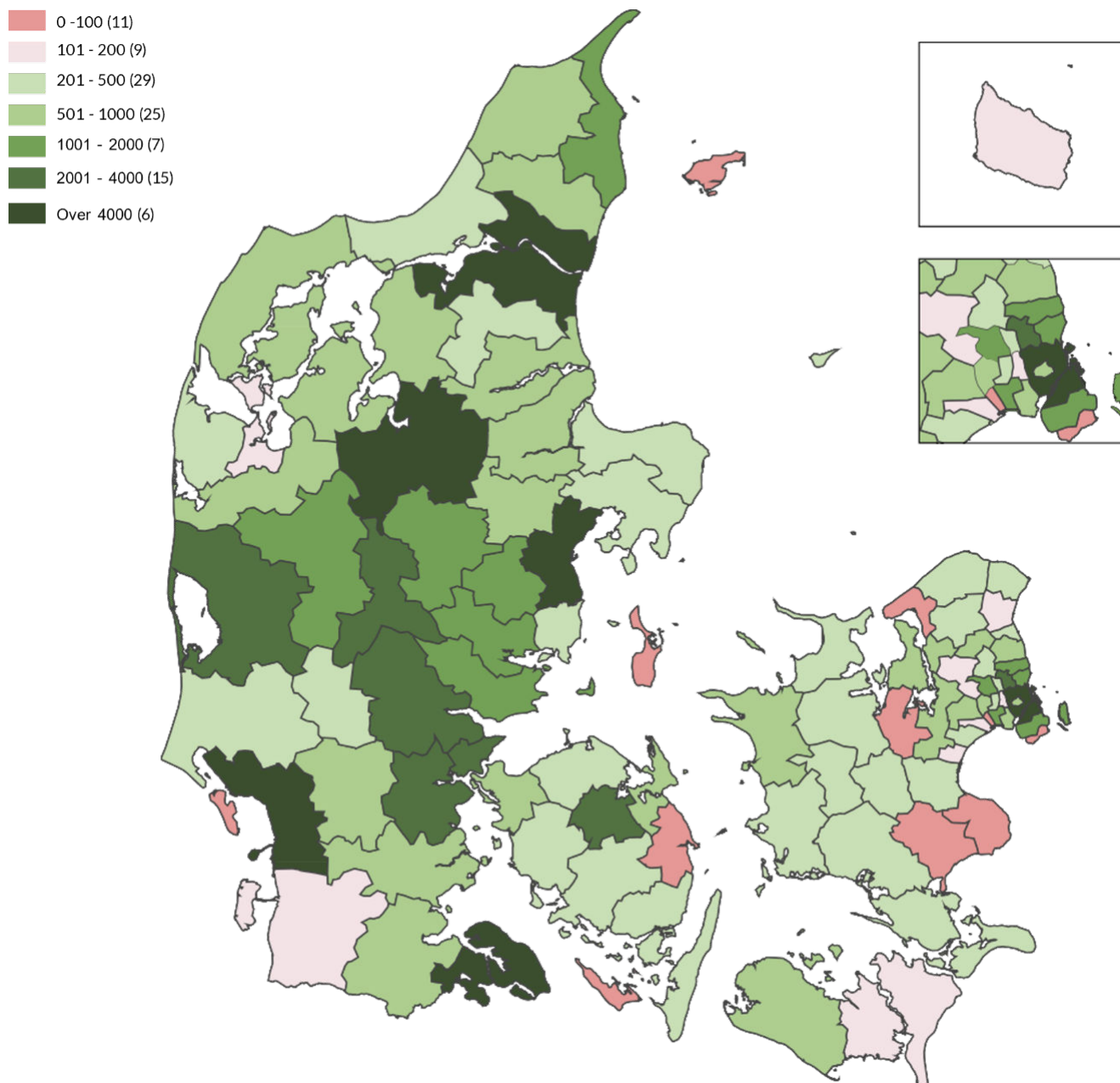
Anm. : Figuren viser udviklingen i antal bedrifter efter størrelse (ha).
 Kilde: Danmarks Statistik (AFG6)

Jobs inden for energisektoren

Ifølge Green Power Denmark er beskæftigelsen inden for energisektoren steget med 5.000 personer fra 2021-2023.¹⁶ Dermed beskæftiger sektoren knap 6 pct. af det private arbejdsmarked i Danmark - svarende til ca. 100.000 ansatte. Sektoren består af mange forskellige typer brancher, f.eks. både handel med energi, produktion, bygge og anlæg samt vidensservice, såsom rådgivende ingeniørvirksomheder. Set på antallet af beskæftigede er fremstilling af vindmøller og komponenter den største branche i den danske energisektor ifølge Green Power Denmark.

Det er især de større bykommuner, som har høj beskæftigelse inden for energisektoren (figur 36), f.eks. Aalborg Kommune, Esbjerg Kommune og Aarhus Kommune (over 4.000 beskæftigede). Viborg og Sønderborg Kommune, som er kommuner længere væk fra en større by, har også en høj andel beskæftigede i energisektoren. Ringkøbing-Skjern Kommune har også en relativt høj andel beskæftigede i energisektoren. De fleste ansatte inden for branchen (35 pct.) arbejder i Region Midtjylland.¹⁷

Figur 36 – Beskæftigede i energisektoren efter arbejdsplads, 2023

Anm. : Energisektorens samlede beskæftigelse fordelt i kommuner, opgjort efter arbejdspladsens geografiske placering, opgjort i fuldtidsbeskæftigelse. Opgørelsen af beskæftigelsen angiver antallet af fuldtidsjob i energisektoren, baseret på samlet arbejdstid for lønmodtagere. En lønmodtager anses for fuldtidsbeskæftiget, når vedkomne arbejder 160,33 timer om måneden.

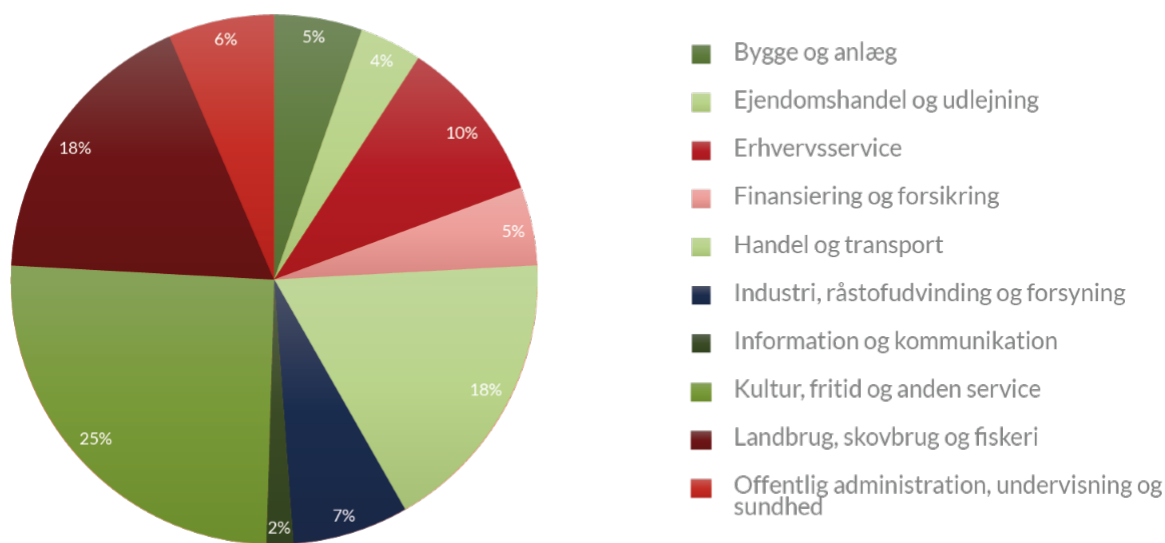
Kilde: Green Power Denmark

Branchefordeling på småøerne

Figur 37 viser branchefordelingen af virksomhederne på de 27 småøer, baseret på en undersøgelse foretaget af Sammenslutningen af Danske Småøer i 2022.¹⁸ En fjerdedel af virksomhederne falder i branchekategorien kultur, fritid og anden service, som dækker over virksomheder inden for

kunst, museer, biblioteker, fritidsaktiviteter og den mest udbredte: organisationer og foreninger. Herefter følger handel og transport (18 pct.), som dækker over detail- og dagligvarebutikker, transportvirksomheder, men også hoteller og restauranter. Landbrug og skovbrug står for 18 pct., og hoveddelen af virksomhederne er inden for landbrug og gartneri.

Figur 37 – Branchefordeling af virksomheder på 27 danske småøer, 2022

Anm. : Figuren viser branchefordelingen af virksomheder på de 27 småøer, januar 2022.

Kilde: Sammenslutningen af Danske Småøer (Landbrug på Småøerne – nu og i fremtiden (2022), appendix)

Iværksætteri i landdistrikterne

Omfanget af iværksætteri varierer meget på tværs af landet. Iværksætteri er en vigtig drivkraft for økonomisk udvik-

ling, da etablering af nye firmaer skaber grundlag for job, indkomstmuligheder og bosætning.

Et iværksætterland i verdensklasse

Med den politiske aftale fra juni 2024 mellem regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Radikale Venstre og Dansk Folkeparti om iværksætterpakken afsættes 2,2 mia. kr. hen over årene 2024-2026 voksende til mere end 1,2 mia. kr. om året fra 2027 og frem. Særligt relevant for landdistrikterne er indsatsområdet: *Flere iværksættere i hele Danmark.*

For at skabe flere iværksættere i hele landet igangsættes bl.a. følgende initiativer:

- Skabe permanent vækstfinansiering i hele landet ved at styrke adgangen til finansiering for især små virksomheder med begrænset mulighed for at stille pant.
- Udvikle flere relevante erhvervsfremmeindsatser for iværksættere i hele landet.
- Skærpe den virksomhedsrettede kommunikation af indsatser for virksomhedsudvikling, så iværksættere lettere kan finde hjælp til start og udvikling af iværksættervirksomheder.
- Udenrigsministeriet vil via det nationale erhvervsfremmesystem understøtte indsatsen for at tiltrække udenlandsk kapital til iværksættere inden for danske styrkeområder.

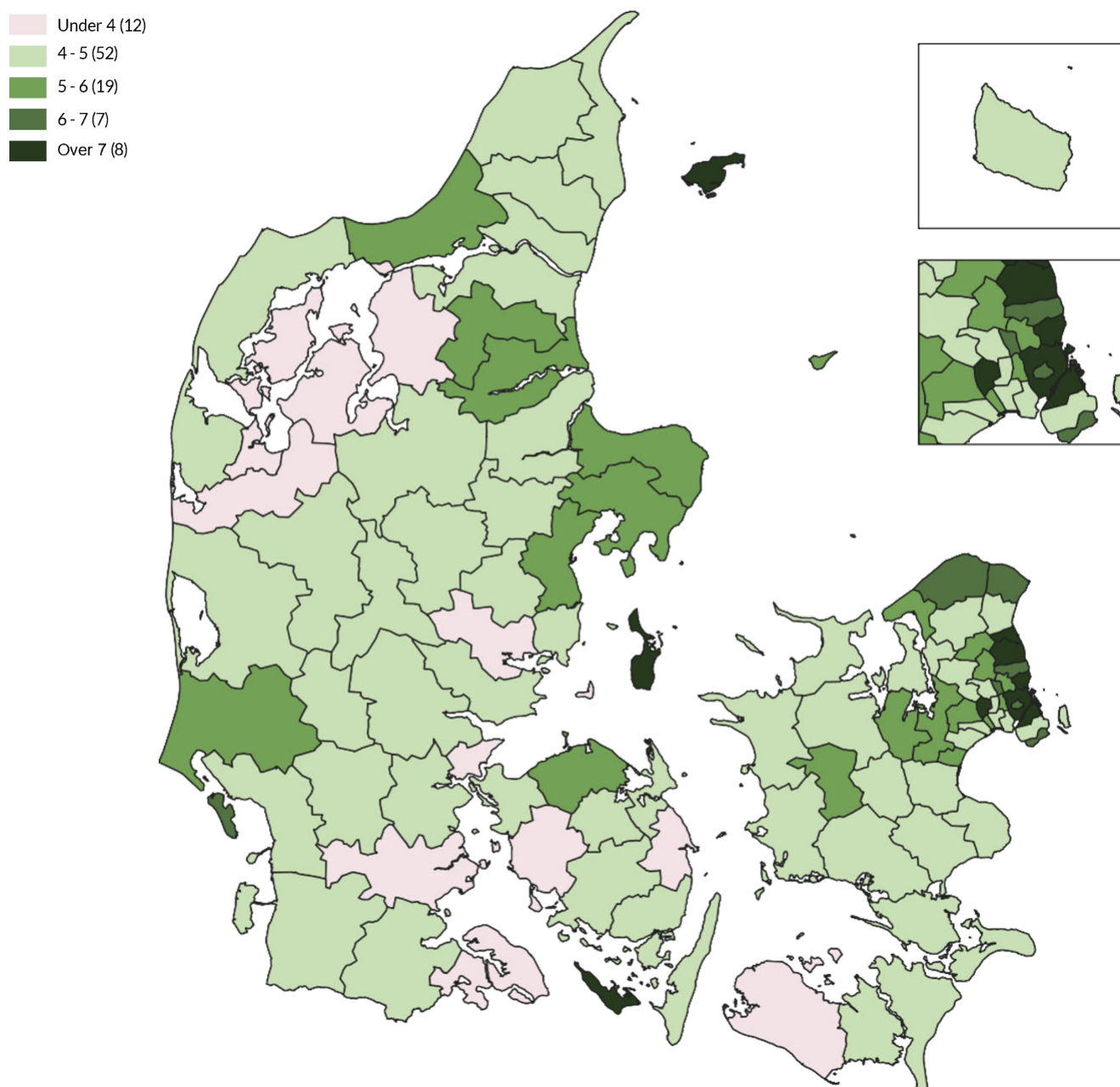
De andre indsatsområder er: *Bedre adgang til kapital og lempet beskatning, Færre byrder og mindre bøvl, Flere talenter skal frem, og Flere vidensbaserede iværksættervirksomheder.*

Læs mere om iværksætterpakken her: <https://regeringen.dk/media/4zknzdm0/aftale-om-ivaerksaetterpakken.pdf>

Af figur 38 ses antallet af nye firmaer per 1.000 indbyggere på kommuneniveau. Figuren viser, at Ærø Kommune i 2023 har flest nyopstartede firmaer per 1000 indbygger (9,0) sammenlignet med resten af landet. Derefter følger Gentofte Kommune (8,9) og Hørsholm Kommune (8,1). I Midt- og Østjylland samt i det Nordøstlige Sjælland er der generelt

et lidt højere antal nye firmaer per 1.000 indbyggere, mens antallet er lidt lavere på Lolland, samt i enkelte jyske og fynske kommuner. Ud over Ærø Kommune har ø-kommunerne Samsø (7,7), Læsø (7,8) og Fanø (6,4) også et relativt højt antal nye firmaer per 1.000 indbyggere sammenlignet med resten af landet.

Figur 38 – Antal nye firmaer per 1.000 indbyggere på kommuneniveau, 2023

Anm: Et firma defineres som nyt, hvis det er blevet reelt aktiv for første gang, eller er blevet reelt aktivt igen efter mere end to års inaktivitet. Herudover defineres et firma som nyt, hvis alle arbejdsstederne, der knyttes til et firma, er nye. Et firma betegnes også som nyt, hvis firmaet ændres så meget, at det ikke kan anses for at være samme firma.

Kilde: Danmarks Statistik (DEMO19)

Kunsthåndværkerøen Bornholm kombinerer erhvervsudvikling og stedsudvikling

Særlige håndværk, fødevarer eller erhverv, der trækker på et steds natur, kulturhistorie og ånd, har stort potentiale for et områdes erhvervsudvikling - og kan gå hånd i hånd med stedsudvikling. Det viser Center for Regional- og Turismeforskning i deres undersøgelse af, hvordan man på Bornholm, med initiativet Makers Island, formår at kombinere netop erhverv og

stedsudvikling.¹⁹ Der har historisk været og er stadig stor tradition for kunsthåndværk på Bornholm, hvor der bl.a. findes flere museer, Kunsthåndværkerens brancheorganisation samt den Kongelige Akademiuddannelse i keramik og glas i Nexø.

Makers Island initiativet blev opstartet i 2019. De fælles mål for initiativet var blandt andet at styrke samarbejde og koordinering i branchen, markedsføre det bornholmske kunsthåndværk, løfte kompetenceniveauet blandt kunsthåndværkere samt muliggøre, at sektoren kunne udvikle sig kommercielt.

Makers Island har haft effekter bredt set. Beskæftigelsen inden for kunsthåndværk på Bornholm er f.eks. steget med 31 pct. fra 2017 til 2020 – i modsætning til de øvrige brancher på Bornholm, der samlet set er faldet i samme periode. Kunst og kunsthåndværk er ifølge undersøgelsen et væsentligt motiv for 19 pct. af turisterne for at besøge Bornholm – et tal, der også er steget de seneste år. Ifølge Center for Regional- og Turismeforskning ville fraværet af kunsthåndværk på Bornholm betyde et årligt tab i værditilvækst på 40 mio. kr. og mistet beskæftigelse for 90 personer, foruden de afledte effekter.

Ud over det, har Makers Island bidraget til andre positive sideeffekter. Eksempelvis er flere samarbejder blevet muliggjort mellem aktører, som har lært hinanden at kende gennem Makers Island.

Hvis man udelukkende ser på hvilken effekt et sådan tiltag har på erhvervsudviklingen, overser man dermed de effekter, indsatsen har på det bredere samfund og for udviklingen af Bornholm som ”sted”.

¹⁹ ¹Brandt Broegaard, R. & Hedetoft, A: Kunsthåndværkernes ø. Når erhvervs- og stedsudvikling går hånd i hånd. 2024. udgivet af: Center for Regional- og Turismeforskning:

Turisme

I flere landdistrikter spiller turisme efterhånden en stor rolle for den lokale økonomi og beskæftigelse. Det er især tydeligt langs de danske kyster og på de danske øer. Turisme har et stort potentiale for at skabe endnu mere liv i de danske landdistrikter. Det er vigtigt, at udviklingen i turismeerhver-

vet også bidrager til den lokale udvikling, så det opleves som positivt, at flere ønsker at gæste de danske landdistrikter. Samtidigt er det vigtigt, at turismen ikke slider på natur og miljø, men er både økonomisk, socialt og miljømæssigt bæredygtig.

Veje til bæredygtig turismevækst

Regeringens turismestrategi fra oktober 2024 indeholder en række initiativer, der skal styrke turismen herhjemme og samtidig sikre, at flere turister vælger at lægge vejen forbi Danmark.

”Turismen har stor betydning på tværs af hele landet, både i storbyerne og i landdistrikterne, og er mange steder en vigtig del af grundlaget for de lokale detailbutikker, restauranter, kulturtilbud samt naturoplevelser – til gavn for både lokale og turister. Dansk turisme skal fastholde det positive momentum og få endnu flere til at besøge og begejstres over vores land, samtidig med at turismen udvikles, så den kommer de danske storbyer og lokalsamfund mest muligt til gavn med respekt for natur og miljø”.

”Turismen er dermed en afgørende drivkraft for den økonomiske udvikling i en række landdistrikter, hvor udviklingen i flere kystområder og på mange øer i høj grad er afhængige af turismen. Det gælder fx også i forhold til de offentlige tilbud, såsom svømmehaller og kulturhuse, som turismen mange steder direkte og indirekte er med til at medfinansiere. Bæredygtig turisme handler derfor også om bosætning og arbejdspladser i landdistrikterne – og om sammenhængskraften i Danmark.”

Med turismestrategien ønsker regeringen at sætte ind på seks områder, hvor dansk turisme har særlige udfordringer og muligheder. Et fokusområde i strategien, med særlig relevans for landdistrikterne er:

Investeringer i hele landet: Flere private investeringer skal styrke turismeudvikling uden for de store byer

Mens der i en lang periode er blevet investeret meget i f.eks. øget overnatningskapacitet i hovedstadsområdet, er turismeerhvervet flere steder udfordret af mangel på investeringer, som kan begrænse turismens muligheder for vækst. Med Turismestrategien er der nu fokus på at styrke arbejdet med at tiltrække investeringer i turismen på tværs af hele landet, samt at rammerne for at udvikle og etablere attraktive turisme projekter uden for de store byer forbedres.

Initiativerne under fokusområdet ”Investeringer i hele landet” indbefatter:

- Etablering af projektmødningsfond skal understøtte investeringer i hele landet
- Bedre rammer for turismeudvikling i hele landet
- Udviklingsplaner som centralt greb i strategisk og bæredygtig destinationsudvikling
- Genudbud af tilladelser inden for forsøgsordningen for kyst- og naturturismen
- Strukturfondsmidler til udbygning af turismeinfrastruktur
- Ændring af lukkeloven for at øge vækst og omsætning i landdistrikterne

Læs mere om initiativerne og strategien her: https://www.blkm.dk/fileadmin/share/dokumenter/Turismestrategi_Veje_til_baeredygtig_turismevaekst.pdf, samt Aftale om Veje til Bæredygtig Turismevekst her: https://www.blkm.dk/fileadmin/share/nyheder/Aftale_om_Veje_til_baeredygtig_turismevaekst.pdf

Overnatninger i Danmark og beskæftigelse inden for turisme

Antallet af overnatninger i Danmark er stigende, og i 2024 var antallet rekordhøjt –og 2,1 pct. højere end i 2023.²⁰ Det svarer ifølge tal fra Visit Denmark i alt til mere end 65 mio. overnatninger landet over i 2024. Det største antal overnatninger findes ifølge Visit Denmark i Københavns Kommune (11,3 mio. overnatninger) og dernæst Varde Kommune (ca. 5,5 mio.) og Ringkøbing-Skjern Kommune (5,1 mio.).

Antallet af overnatninger varierer ift. bl.a. kommunestørrelse og øvrig befolkning. I nogle kommuner, som har et højt antal af overnatninger ift. befolkningstal, kan man tale om, at der er en høj intensitet af overnatninger.

Figur 39 illustrerer udviklingen i antal overnatninger per kommunetype fra 2019-2024. Særligt i kommuner længere væk fra en større by er der et højt antal overnatninger. I 2024 var der i alt 30,9 mio. overnatninger i kommunetypen mod 27,2 mio. i 2019. I større bykommuner har der været i alt 20,2 mio. overnatninger i 2024 mod 17,2 i 2019. I de større bykommuner ser man desuden et fald i antal overnatninger under covid-pandemien (2020-2022) som ikke på samme måde har gjort udslag i de to andre kommunetyper.

Beskæftigelsen inden for turisme skabes primært, som nævnt ovenfor, i de kystnære kommuner og særligt langs den jyske vestkyst, på flere af øerne, og på Djursland (figur 40). Turismens effekter på beskæftigelse og økonomi

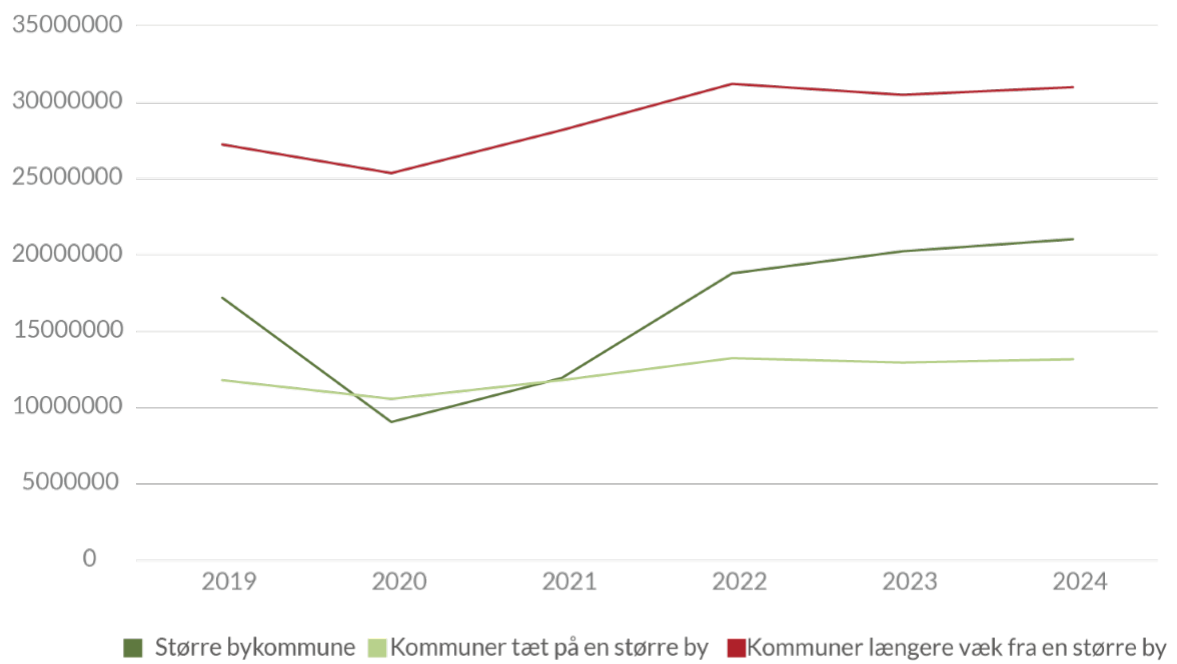
indebærer både de direkte og indirekte effekter. Den direkte effekt opstår i forbindelse med turistens forbrug af varer og tjenester, f.eks. hotelophold, restaurant og indkøb i den lokale dagligvarebutik. Den økonomiske aktivitet indeholder også andre afledte effekter i form af såkaldte indirekte og inducerede effekter. Et eksempel herpå er, når virksomheder, som servicerer turister, bruger en del af omsætningen på at købe råvarer fra andre virksomheder (indirekte effekter), og til at aflønne ansatte, der derefter bruger en del af indkomsten på forbrug (inducerede effekter). Tilsammen betegnes de indirekte og inducerede effekter som de afledte effekter.

I 17 kommuner udgør den direkte og afledte effekt fra turismen mere end 10 pct. af den samlede beskæftigelse (figur 40). Af de 17 kommuner er 14 af dem kommuner længere væk fra en større by. De resterende tre er kommuner tættere på en større by. Ift. til den samlede beskæftigelse spiller turisme altså en stor rolle i flere landdistriktskommuner.

I flere ø-kommuner er andelen af beskæftigede inden for turisme særligt høj. Dette er blandt andet gældende i Fanø og Læsø Kommune hvor andelen er på hhv. 74,8 pct. og 32,3 pct. af den samlede beskæftigelse. Kommunen med den tredje største andel er Langeland - her står turisme for 24,8 pct. af beskæftigelsen.

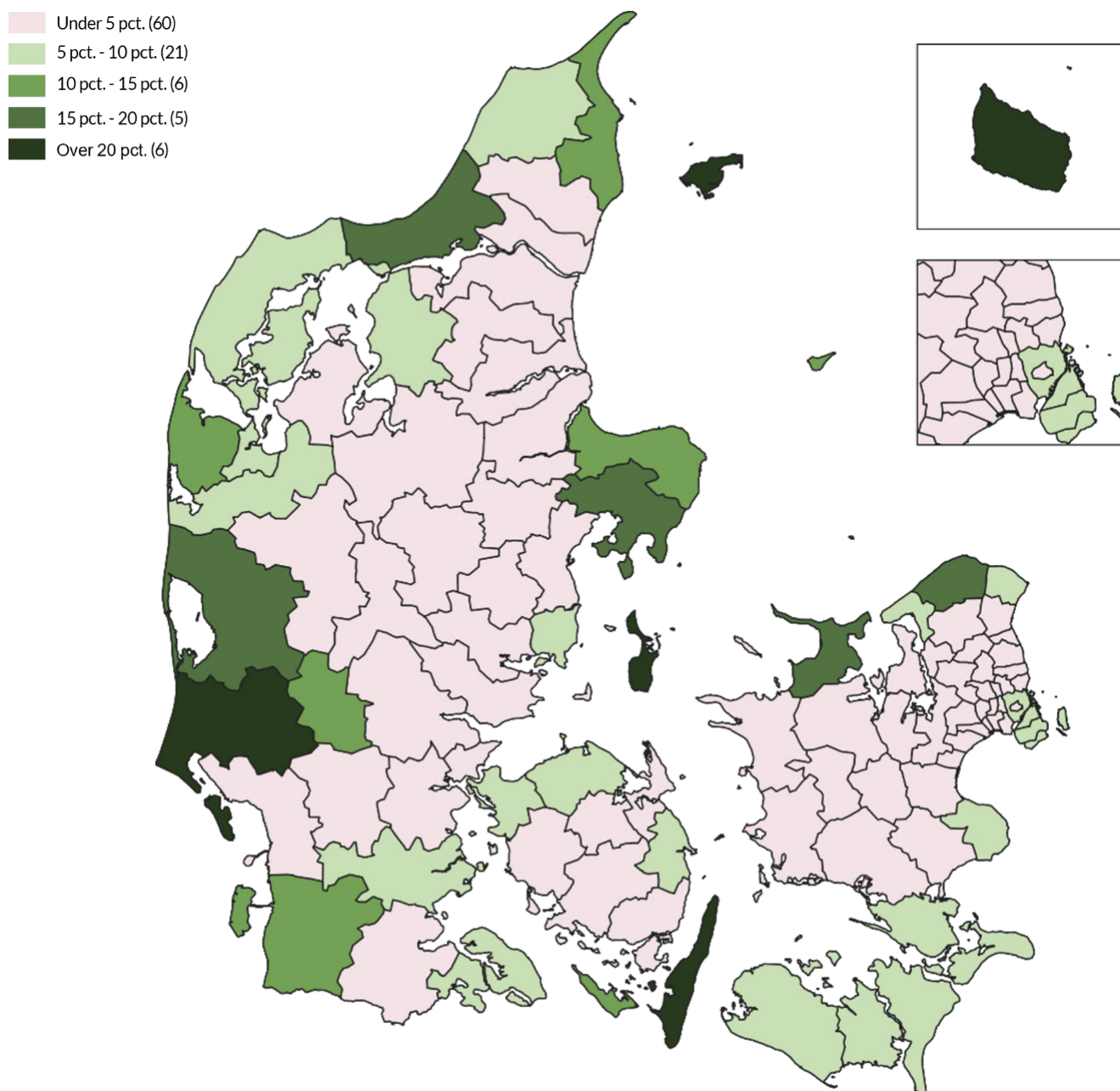
Omvendt udgør turisme en relativt lille andel af beskæftigelsen i flere hovedstadskommuner – med undtagelse af København Kommune (6,6 pct.). F.eks. udgør den under 1 pct. i Allerød, Gladsaxe og Herlev Kommune.

Figur 39 – Antal overnatninger fordelt på kommunetype, 2019-2024

Anm: Figuren viser antal overnatninger på kommuneniveau fordelt efter kommunetype
Kilde: Visit Denmark

Figur 40 – Turismeskabt beskæftigelse som andel af den samlede beskæftigelse, 2023

Anm: Figuren viser turismeskabt beskæftigelse som andel af samlede beskæftigelse på kommuneniveau.

Kilde: Visit Denmark

Den fulde oversigt over turismeskabt beskæftigelse som andel af den samlede beskæftigelse i hver kommune kan findes her: <https://www.livogland.dk/events-og-viden/regional-og-landdistriktpolitisk-redegoerelse/data>.

Turismens betydning for landdistrikterne

Turisme generer betydelige økonomiske indtægter i Danmark med et samlet forbrug på 163,9 mia. kr. i 2023 for både indenlandske og udenlandske turister.²¹

Ud over den økonomiske dimension er det nødvendigt at måle på, præcis hvilken betydning turisme har for landdistrikterne. Dette er konklusionen i en rapport forfattet af forskningscenteret Nordregio.²²

Ifølge Nordregios undersøgelse kan turisme have store potentialer for landdistrikter, hvilket kræver, at turismen bliver forvaltet ordentligt. Som eksempel har Nordregio undersøgt Billund Kommune som et eksempel på masseturisme i en landdistriktskontekst. Billund, som er hjemsted for en af Danmarks største turistattraktioner, LEGOLAND, har gjort turismen til en afgørende drivkraft for byens økonomi, hvilket har bidraget til udviklingen af infrastruktur såsom Billund

Lufthavn. Denne infrastruktur gavner både turister og lokale borgere, idet den understøtter bredere investeringer i rekreative faciliteter, transport og overnatningsmuligheder. Ifølge Nordregio er man i Billund lykkes godt med at skabe synergi mellem udviklingen af Billund som turismedestination og Billund som lokalområde. F.eks. støtter både LEGO og Billund Kommune løbende forskning inden for feltet, ligesom man har etableret mekanismer til at monitorere og evaluere turismens effekter på samfund og miljø, ved hjælp af regelmæssig feedback fra beboere og interessenter.

Hvis man skal kunne sikre at turismen generelt set forvaltes bedst muligt i landdistrikterne, skal der ifølge Nordregio arbejdes på at etablere fælles parametre for, hvordan turisme både er økonomisk, socialt og miljømæssigt bæredygtig.

²¹ Fønnesbech-Sandberg, M. & Blicher, E. ”Turismens økonomiske betydning i Danmark 2022” Udgivet af Visit Denmark, juli 2024.

²² Bogason, Á. Brynteson, M. Rohrer, L. Tomren, L. ”The Right Kind of Tourist? Rethinking tourism’s impact on Nordic communities”. Nordregio Report 2025:5. Udgivet af Nordregio, marts 2025: <https://www.nordregio.org/publications/the-right-kind-of-tourist-rethinking-tourisms-impact-on-nordic-communities/>

Udviklingen i vækst, beskæftigelse og turisme i Danmark er altså præget af geografiske forskelle mellem land og by. Beskæftigelsen er steget i hele landet siden 2015, dog mest i de større bykommuner. Samtidig ses høje andele af unge med fritidsjob i landdistrikterne. Medianindkomsten er generelt steget, men væksten har især været koncentreret i hovedstadsområdet, og mange kommuner oplevede et fald i medianindkomsten fra 2022-2023.

International arbejdskraft spiller en voksende rolle, især i visse landkommuner. Selvom der generelt mangler arbejdskraft i flere brancher, er manglen ikke væsentligt større i landdistrikterne end i byerne. Strukturudviklingen i land-

brug og gartneri viser færre, men større bedrifter, mens beskæftigelsen i energisektoren vokser – både i byerne og visse landkommuner. På småøerne dominerer kultur, handel og landbrug, og iværksætteriet er særligt højt i nogle ø-kommuner og i hovedstadsområdet.

På den ene side ser man altså tendenser som er særlige for landdistrikterne, f.eks. de mange unge som har fritidsjobs og turismens betydning for beskæftigelse i nogle landdistriktskommuner. På den anden side afspejles mange af de nationale tendenser i de fleste kommuner, og andre forhold end blot afstand til de større byer kan også have stor betydning for vækst, beskæftigelse og turisme i landdistrikterne.

-
- 1 Finans Danmark 2025: Læs mere her: <https://finansdanmark.dk/nyheder/2025/marts/paa-fem-aar-er-boligerne-blevet-26-pct-dyrere/>
 - 2 Regional- og Landdistriktspolitisk redegørelse 2024
 - 3 Regional- og Landdistriktspolitisk redegørelse 2024
 - 4 Iversen, E. B., Ibsen, B., & Schmidt, E. B. (2023). Civilsamfundets betydning for lokal udvikling i landdistrikter. Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet.
 - 5 Regional- og Landdistriktspolitisk redegørelse 2024 s. 66.
 - 6 Energistyrelsen, oktober 2024 ”Energistatistik 2023”:
 - 7 Regional- og Landdistriktspolitisk redegørelse 2024
 - 8 Se f.eks. Politiken, 8. juli 2018: ”Unge på landet fritidsjobber mest”. <https://politiken.dk/danmark/forbrug/art6621919/Unge-p%C3%A5-landet-fritidsjobber-mest-for-arbejdsforskere> kommentar på tendensen. Bemærk dog at der her refereres til en anden type opgørelse.
 - 9 <https://www.ae.dk/analyse/2024-12-indkomsten-blev-mindre-vaerd-for-den-typiske-borger-i-79-kommuner>
 - 10 International arbejdskraft defineres som lønmodtagere, der har et udenlandsk statsborgerskab.
 - 11 Beskæftigelsesministeriet 2024: https://bm.dk/media/ykshzsjl/status-paa-arbejdsmarkedet_oktober-2024_digital-version.pdf
 - 12 <https://smvdanmark.dk/analyser/temaanalyser/oeget-beskaeftigelse-blandt-indvandrere>
 - 15 Danmarks Statistik: <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/miljoe-og-energi/areal/arealopgoerelser>
 - 16 Green Power Denmark: <https://www.greenpowerdenmark.dk/fakta-om-groen-energi/beskaeftigelse-energisektoren>
 - 17 Green Power Denmark: <https://www.greenpowerdenmark.dk/fakta-om-groen-energi/beskaeftigelse-energisektoren>
 - 18 Sammenslutningen af Danske Småøer (Landbrug på Småøerne – nu og i fremtiden (2022), appendix)
 - 20 Visit Denmark. Statusanalysen af turismens udvikling og konkurrenceevne. 2024